

A young boy with dark hair, wearing a black and white striped t-shirt and red overalls, is smiling and watering plants in a garden. He is holding a red watering can. The background is filled with green foliage and small flowers.

მრეწველი
ბიზნისოთიკა

ქართული

№ 7 ივლისი 1970

ა. გ. ნიკოლაევი და ვ. ი. ხევასტიანოვი.

1970 წლის 1 ივნისს საბჭოთა კავშირში დედამიწის ხელოვნური თანამზარის ორბიტაზე გაუშვეს „სოსტა-1“ კოსმოსური ხომალდი, რომლის დასრულებას დასრულებულა ბაში იყენენ ხომალდის მეთაური, საბჭოთა კავშირის გმირი, სსრ კავშირის კოსმონავტი მფრინავი, პოლკოვნიკი ანდრიან გრიგოლის ძე ნიკოლაევი და პორტიყინერი, ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატი ვიტალი ივანეს ძე ხევასტიანოვი.

„სოსტა-1“ კოსმოსური ხომალდის ეკიპაჟი დედამიწის გარშემო ორბიტულ ფერმანში იყო 424 საათის განმავლობაში. ასეთი ხანგრძლივი ექსპერიმენტი, რომლის დროს აფაიანი აქტიურ საქმიანობას ეწეოდა კოსმოსური ფრენის პირობებში, პირველად განხორციელდა.

მრავალრიცხოვანი სამეცნიერო-ტექნიკური გამოკვლევანი, დავირებანი და ექსპერიმენტები მიზნად ისახედნენ დედამიწის რეგულივი კოსმოსური სივრცის შემდგომი შესწავლასა და ორბიტულ კოსმოსური აპარატების გამოყენების შესაძლებლობათა განსაზღვრას სახალხო მეურნეობის ბევრი დარგის ინტერესებისათვის.

ხანგრძლივი კოსმოსური ფრენა წარმატებით დათავრდა, ექსპერიმენტულ კვლევას, რომლებიც კოსმონავტებმა ნიკოლაევა და ხევასტიანოვა შესარტეს, დიდი მნიშვნელობა აქვს კოსმოსური ტექნიკის განვითარებისა და პრაქტიკული საკითხების გადაწყვეტისათვის მეცნიერული და სახალხო-სამეურნეო მნიშვნელობის ხანგრძლივი ორბიტული სადგურების შესაქმნელად და ასამოქმედებლად.

პროლტარებო აველა ქვეყნისა, შერთილი!

ეკოუ

№ 7 (404) ივლისი, 1970 წ.
გამოცემის წელი 48-ე.

ყოველთვიური საზოგადოებრივი-პოლიტიკური და სალიბერალური-სამხეობრივი ჟურნალი

ჩვენ მომუშავენი და მონაწილენი ვართ ისტორიად ვერ არსებულ გარდაქმნების, ქართული მიწის ისეთი აღორძინებისა, რაზედაც გარდასული ეპოქების თაბებეს მართო ოცნება თუ შექმნა.

ვინც დაკვირვებით აღვიწყნებს თვალს ჩვენს ცხოვრებას, ვინც გულდასმით გადმოკითხავს საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის მიმდინარე წლის აპრილის პლენუმისა და საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს მეშვიდე სესიის დადგენილებას, იგი თვალნათლად დაინახავს, თუ რაოდენ დაბადებული შრომა, რაოდენ ენერჯია დახარჯა ჩვენმა ხალხმა, როცა მან დაიწყო საქართველოს მიწაწმენის განახლება, მისი გადაქცევა აუკეთებელ წალოცად.

აქ პირველი რიგის ამოცანად წამოიჭრა ბრძოლა ქარსისმიერი და წყლისმიერი ეროვნების წინააღმდეგ. ეს ბძოლა დაწყებული

ხანგეგირი საუკუნის წინ, სოციალისტური რევოლუციის პირველი წლებიდან, დღეს დიდად გადავითვალა, და მას ყოველწლიურად უბრუნდებით საუფიშაქს.

ჩვენი ხალხი, დიდი და პატარა, მოხუცი და ახალგაზრდა, ქალი და კაცი ხალხით, გატაცებით ენაბურება პარტიის მოწოდებას და შრომითი სასწაულებს გეაჩვენებს.

ეროზია — მიწის ყველაზე საშიშელი მტერია. ჩვენს ხალხს, აღჭურვილს უფორესად მოწინავე ტექნიკით და პატრონიტების უმეტერად უსი გრძობით, უმსუქეს ძალა გააცოცხლოს მიწა მონადამობებით, სადაც მას ეროზიამ დიდი ზიანი მიაყენა. ჩვენ გვინდა მოვუფხვროთ მკითხველს როგორ ხდება ეს გაცოცხლება, წალოცად გადაქცევა ადრე ეროზიით დაავადებულ მიწებსა.

დავიწყებთ გარდაბნის რაიონებს.

გარდაბანი — ძი პართლოსის

გარდაბანი... იქნებ ზოგმა არც იცოდეს საიდან წამოსდგება ეს სახელი.

ამ სახელს ჩვენი ისტორიის შორეული სათავეებიდან მივყავართ.

ქართლის დიდი მემკვიდრე ვახუშტი ბატონი-შვილი ამბობს:

„რამე თუ გარდაბანი... იწოდების ქართლოსის ძის გარდაბნის გამო, რომელსაც მისცა დღემდე დადამან ხუნანი და ესენი, და მან უწოდა სახელი თვისი“.

ეს უსვოარი დროა, ლევენდების ნიხლში გახვეული მგვამ ამ ლევენდებს თავის მკვლერი ისტორიული ნივთები აქვს.

აი უკვე წუხტი ისტორიული ცნობა. V საუკუნე, ვახტანგ გორგასალის საუკუნე; საქართველოს მიწების გაერთიანებისა და შემოსეულ მტერთა გაქცევისათვის რომ იბრძოდა, ბრძენი მუდმივ მისწრაფებას-პატრონობაზე ზრუნავდა, „ნაგებობა და გოლი მუდმივად ვახტანგ რე მტკიცისაგან, და მთერ ამათაგან ნაყოფიერებს ქალაქებს ქვეითი მინდროს, ყარაბის ქალას ქვეითი, მტკიცის კიდებს“.

მტერთა ურცხვა ურდობის შემოსევების შემდეგ პარტახად იქცა ეს ერთ დროს აუვიწყელი სოფლები, ვაიჩხა ტყეები, გუთინდებები ბრძოლის ველზე დაიხივნენ, მათი ცალმგვილი ტყეებში ვაიხინა, და გასაგებია, რომ მიწას პატრონობა მოკლდა.

თბილისის ალყასათი შემოადგა ირაველი უღბანი. აი რას ვითხულობთ X საუკუნის წესებში გარკვეულ მდამოების შესახებ:

„ხალხი ვიკარცა მონივრეს პირველ თქმულსა მას უღბანისა, შევითხოვდეს წყურვილობა და თანაც სიხიბთა შეწუდებდნენ, რამე თუ ესე ადგილი მძაფრად შემწველი არს მზისა მცხუნვარებითა მთერ ზედ მოვუწილითა“.

აქ განვსა ამ მდამოთა აღწინაშეულ სახელთა შორის საშინელი სიტყვა უღბანი.

დავითისა და თამარის დროს კვლავ მოხულებიერნენ ეს მდამოები, კვლავ წალოცად იქცა აქარბისა; იმ ხანებში გარდაბანი და მისი უფორარენი მდინარე დასახლებული ჩაიწი იყო, სადაც ინტენსიურ მიწამოქმედებას ეწეოდნენ, მერე ისევ უკუდა შეტრიალდა კვეთის ბედი, ისევ მტერთა ბრძენი, აბრტება და გაყვარება.

XVIII საუკუნეში ვახუშტი წერს:

„საუბატონის ვსავალით არს იალღურის მთა უბეთო და უწული და სადაც სდის წყარო მცირე, იგიცა მწარე და მალეუ“.

ახე, ისტორიული ბელუქუმბარობის მიწაში, ვაიჩხა ტყეები, მოიშალა სარწყავი არხები, გასარტახდა სოფლები.

იქტომობის საშუალო გააცისრგვნა ეს გადამწარი ველები, მაშინთა ადამიანებმა დაიწყეს ბუნების გარდაქმნა, შეუდგნენ მიწის მეკრანობას— ვაიჩხარის ვეფრტარება არხები, ვახტანგის მთების ველი, იორს მიმართულება უკავლეს და სპავობის დაშეულ ველებზე მიუწესეს. მაშინ იყო სწორედ არს საბჭოთა ადამიანის ძალღობის თვისი დიდილი აღმოგვიანებულმა პოეტმა ვიარგი ლეონიძემ შესტახა:

ვეყოლა, მიწავ, ცხერული წოლა,
უღანობოვა, ხავსი, ნაცარი,
ასლდექი, მტრები შეტარტებნენ,
გვარტყენ შენი ნაწილგეწარი!

მას შემდეგ არც თუ ისე დიდი ხანი გავიდა. ივრის მაცოცხლებელმა წყამმა სული ჩაუდგა ათასწლიობი ჩამბარბასა და ჩაყვანებულ მიწას. ნირვრად კვლავ დაიხადგურა ახალმა სიცოცხლემ, „ვერტყოლილი“ „ვერტყოლილი“ იქცა, ყოფილ ვაიჩხაში ისევ იხარა ვაჩხა.

გაგუფრტხილდემ მიწას

ბუნების დაცვა, მისი რესურსების გონივრული გამოყენება, ზრუნვა მიწისათვის, ტყისათვის, მდინარეებისა და სუფთა ჰაერისათვის, მდინარეთა და ცოცხელთა სამგარბისათვის, ზრუნვა იმ უსადიდებელ საგანწრტხისათვის, რომელსაც სამშობლოს მიწაწაუად ჰქვია — მუდამ იდგა და დღეს კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა შოავტრობის უფრადღების ცენტრში; ეს არის ჩვენი დიდილი საქმე. ჩვენი პატროტული მოვალეობა. ბუნების სიმდიდრეთა დაცვას და მის გონივრულად გამოყენებას დიდი უფრადება მივტყის სკკპ XXIII

ყრლობას, ცენტრალური კომიტეტის 1965 წლის პარტი, 1966 წლის მარტისა და 1968 წლის ოქტომბრის პლენუმებმა. სკკპ ცენტრალური კომიტეტის ვენარტულმა მდივამა ახსნაგმა და იბრტყენებმა აღნიშნა, რომ ბრძოლა ბუნების დაცვისათვის — ეს არის უმნიშვნელოვანესი უბანი კომუნისტის მშენებლობისა, ვინადაც ბუნება, პატროტული დოღობის პირველწყაროა, „თვითუფლი ადამიანის განმრტობლის, სხვარტყის, სიცოცხლისა და სულტორი სიმდიდრისათვის სავარტლის დღურტეტულ წყაროა“.

ფოტო თ. არჩვამბის.

სულ ცოტა ხნის წინ აქ არ იყო არც ერთი ხე.

საბ. კ. კ. კ. მარტის
საბ. სს. რესპუბ.
გამომცემლობა

არ, რა მოსდევს ნიღაღის ეროზიას.

გავურთობლდეთ მიწას, გავადლოთ მისი ნაყოფიერება — ასეთი იყო თუმა იმ დიდი საუბრისა, რომელიც გაიმართა ჭერ აპარტში, საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის პლენუმზე, ბოლო შემდეგ, ივნისში, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს სესიაზე. და რაოდენ საუბლისშია, რომ ცენტრალური კომიტეტის პლენუმის მაღალი ტრიბუნლიდან ჩვენ მოგვცეს დიდი ილია ქაჭავაძის სიტყვები, რომელიც თავის მიხედვებაში მოიყვანა სკკ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროს წევრობის კანდიდატმა, საქართველოს კმ ცენტრალური კომიტეტის პირველმა მდივანმა ამანაშაძე ვასლ მაკულაძემ შევავაძლეს. აი ეს სიტყვებიც:

„თუკიდრე ეს არ ძიხანს მიწას: „დღეაო“, იგი გვაჭრებს ჩვენ უძულს, იმას დახვარია დედ და ღამე, ჩვენი მიწა და ლხინის ეს არის“.

ოღონდ მოიდავს ქართველ გლეხებს მიწის სეკვარული, იგი თავისი თლილი რწყადა მარჩინალ მიწას, რათა მას მტერი ნაყოფი მიეცა, მაგრამ მიწასაც სკლდნა თურქი დაბერება. იგი თავისი შეიღებუიხვან შევლას, მყურნაოლას იხოვდა. იტიტბოდა, ბერდებოდა, კვდებოდა მიწა.

ვიპაკ ეს ადგილეთი თბილისის ზღვის განგრომე უნახავს, ძინლა დაჭეროს, რომ აქ იდებოდეს სიცოცხლელ სქეცდა.

და ახლა აქ, ლამაშ სინამდვილელ იქცა იდებნა მიწის აუვაიანზე, სიცოცხლის დიდებულ გავურჩქნაზე.

გარდაბნის რაიონი საქართველოს ერთ-ერთი დიდი, მოწინავე და ეკონომიურად ძლიერი რაიონი. დაკვირვებულ ამ ციფრებს: 1957 წელს მოხლდა ჩვენმა რესპუბლიკამ დაახლოდა 810.500 ცენტნერი ბოსტნეული, ხოლო გასულ წელს მარტო გარდაბნის რაიონში სახემწიფოებს მისცა 850 ათასი ცენტნერი ბოსტნეული; მიმდინარე წელს გარდაბნის სოფლის მეურნეობის შრომამდებმა ივალდებულეს სახელმწიფოს მიჰყოლონ 400 ათასამდე ცენტნერი ბოსტნეული და 48 ათასი ცენტნერი მარცვალეული. გარდა ამისა, წელს იმინი თბილისისა და რუსთავის შრომამდებს გაუზავანინა წ ათას ტონა ხორცის, 15 ათას ტონა რძის, 9 ათას ტონა ხაჭაპიძის, 8 ათასამდე ტონა ხილბა და ბაჭყალიძის, 54 მილიონამდე ცალ კვერცხს და სხვა სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტებს.

პოეტის ნატრისა არ იყოს, მართლაც რომ გვაჩენა სამგროს მიწამ თავისი ნაწარმაწარი და ზეკვად წამოვიდა გარდაბნული პურის, ღვინის და ბილის მადანი. ყოველივე ეს იმის შედეგია, რომ გარდაბნულმა შრომამდებმა კარგად იცან მიწის კადრი, სისებრატურად იმრძვიან მისი ნაყოფიერების გარდაბნისათვის.

რაიონის პარტიულმა კომიტეტმა და შრომელთა დეპუტატების საბჭოს აღმასკომმა თავის დროზე განხილეს საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტისა და საქართველოს სსრ მინისტროს საბჭოს 1967 წლის 8 ივნისის მიმდინარე „რესპუბლიკური ქაიისმეიერი და წესდამდერი ღონისძიებთა შესახებ“. ამ დღევენიღამ სტიპული მისცა ეროლის წინამდემდ ბრძოლას.

ამ დროლანდ გარდაბანში შეიქმნა შრომის მეცნიერული ორგანიზაციის საბჭო, რომელსაც სათავეში წარუდგა რაიკომის პირველი მდივანი, სიცოცხლისტური შრომის გმირი, ეკონომიურ მეცნიერებათა კანდიდატი ალექსი ბეკური. ხსენებულ ორგანიზაციამ, სოფლის მეურნეობის სოციალისტური კოლექტიური მედიდების შემუშავებაში მისი ცალკეული სექციების ხელმძღვანელებმა პირველად რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის გამიჩენილი სპეციალისტები. ასე მაგალითად: მიწათმოქმედების სექციას ხელმძღვანელობს სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის მიწათმოქმედების კათედრის გამგე, პროფესორი შალვა კანიშვილი, მეტიორაციის სექციას — პროფესორი ილია ჩხეიძელი. რაიონული გავითის „სამგროს“ ფურცლებზე იმინი მზირად აქვეყნებენ საქმან წერილობით, რომდებშიც მოცემულია რჩევა-დარიბები ეროლისათვის პროილისა და მიწის ნაყოფიერების ზრდის საკითხებზე.

როგორც ბავშვებს, ისე ელოლიანებთან

გარდაბნის რაიონში, განსაკუთრებით ის სამგროს ველზე, მიწის ყველაზე დიდი ბეტრია ქაიისმეიერი ეროლია, რომელსაც ყოველწლიურად

დიდი ზარალი მოაქვს ქარები, გარდა რომელიც ბის გადღებისა, იწვევენ შეფარდებითი ტიპის ნობის შემცირებას. ძლიერი ქარებს შხირად წაუცევიათ ნათებები, შხირად იმინი ეტორინად ამოძირკვადენენ ბოლომდე მოსტანას და ხაღას. ამასთან, ამ ქარებს ტან შხირად წინამდემდ ენაწალაზე ნაყოფიერი ზედატენის ცხატან, შხირად წაუცევი სიტემის უარყოფითი შედეგად უარ სწავილიდა სამგროს მიწას, ტანამდ ვასლ დიდ ცაზე თობებზე გაწუნებულყო ქარსაგროს და მინდორსაცაი ზოლები. ეს საბატო საქმე, საბატო მეურნეობებისაა გროად დევედა სამგროს საბატო მეურნეობის.

ამ მეურნეობის დირექტორის გმირი სიმუშეილის, მოვაგია მეტეოლის მოთა ასტროლოგის, ქარსაგროს ზოლების ფურცის ინჟინრის თამაშ მიწის ჩაიას, მთელი კოლექტივის დაუღალავმა შრომამ მაღლე გამოიწო ნაყოფი. უანასწეული სთოი წლის განწავლობაში მთლიანად იცეკლა სახე საგროს მიწამ. ახლა აქ ათობით მეტარზე შრომლებენ გამარჯ ადამიანების ხელი გაწუნებულ ტეეები. ქარსმეიერი ეროლის წინამდემდ განგროციტებული ღონისძიებების შედეგად საგროსოლად შემცირდა ქარების ძალა და რაოდენობა.

იმ ათი საბატო უნიდან, რომლებიც შედის სამგროს საბატო მეურნეობაში, ერთ-ერთი მოწინავე უნიდა სოფელ გამარჯების საბატო, რომელსაც სათავეში უდგამ მეტეევი ინჟინერი პავლ ჩიხურდანიძე.

ეს იყო ექვსიოდე წლის წინ. პავლ სამგროს საბატო მეურნეობაში გამობიძებს და გამარჯების საბატოს ფურცისათა შესთავაზებს. მან კარგად იცოდა, რომ იმ დროს გამარჯებისა და ახალი სამგროს ეკონომდებრებზე არამდ თუ ტეე, ორი ძირი ხეცე არასდ იდგა, მაგრამ არაფერი გაყარევიათ მეტეევი ინჟინერი.

— ვაეკაცობა სწორდ ეს არის ტრამალდექაული მიწაზე რომ გაწუნებ ტეეს, თორემ გაწუნებულ ტეის მოვლა აქ ისე ძეგნია, — ეუბნებოდა პავლ ახალიმდებულ თამარმოდებს და დიდი საქმების გასაკეთებლად რამზავდა პატარა კოლექტივს.

ჭერი გამარჯება-რუსთავის გზაკოლექტივის ორივე მხარეს გააწუნეს ქარსაგროს ელოი; როგორც ბავშვებს, ისე ელოლიანებოდენ თითოეულ ნერებს, თითოეულ მეტეერს. რამდენჯერ თავაი კვლავობათ სასმელი წყალი, მაგრამ ნორჩ ხეებს უკლებიის უზად არწყულებდენ.

დღეს გამარჯების საბატო უბანი 500 მეტარზე ვაეკაბოდა და იქ, სადაც ამ ექვსიოდე წლის წინამდ არც ტეე არ იდგა, მილიონნახვარზე მტეე ხე და ბუჩქი ხარობს. ეს მიოდე ღამჯარა, ეს მილიონნახვარა ქარისკაცია, რომლებიც ტმამიან შრომან წამოსულ ბორმასა და უღაბნის ცხლ სუტყანს. მარტო მიმდინარე წელს საბატოს მუშამდებმა გააწუნეს 42 მეტარა ტეე, რიიაც ვაეკაბებშიათ მუშარედა მიოდე ღამჯე ვაეკაბობდენ, რომ წელს ბოლომდე ვეგების ზვეით გააბუყებენ 20 მეტარს. მათ შორის ვაეკაბობს მიმდებოდა 4 მეტარა ტეე-პარის გაწუნება განიანს ტეტრტორიაზე.

საბატო უბანი დიდ მუშაობას ეწევა ეროლიანებულ ნიღაღების გაყცხლებიას და ათვისებისათვის. გასულ წელს ახალი სამგროს მეტეობის საბატო მეურნეობიდან საბატო უბანმა მიოდე 85 მეტარა ეროლიანებულ ფართობი, რომელსაც აქემად ნორჩი ნერებში შრომლებენ.

(დასაწყისი შემდეგ ნიშნური)

თ. ლაქვივილი

სუსხისა და გუნახულის ხეობებში ცისკარი იწებდა ტრექტის მიდამს. იო-
მელსა ჩეჭერობასათი თავს დასდგომია თამარის დროინდელი ტყარბი. აქე-
დან შუი ნელნელა დაგვიტყდა სადებურებეთი ჩაწერებულად გრაგობებზე და
დადგინება წალოცადცულად გურის უღლს. გაბრუნებდა მთელ შოპაპარი,
გამოყვდიტა მის მეტარზე ჩაის ხუტუბა ბუქიქი, კორომენი, კობტა იღა-
სახლბი.

...ველზე ხალცი თოფმა დაიქუბა და აღიონის მდურბარტა შერაფია. თუმც
სოფლის ახალი აღმართი შეემატა. ეს ახალშობილი შოპი ცინცადა. იქაბის თავე
ცაცხ ტრადიცია მარტულად დაარღვია და ქალის დახადება თოვის გასრ-
ლოთ აღინშნა. მარტულად არის — ვისზე რა ნაჯლები იქნება!

საქართველოში ძველად იცოდნენ — პატარას სახელზე ხეს დარგავდნენ
ხოლო, ირგებოდნენ ერთად, შეხასადნენ შუეს, სიცოცხლეს. კარგი ტრა-
დიცია იყო. ტრექტულბმა გაიხსენეს ეს უცვლელი ბავშვის დახადება ზეიად
აქციეს, რაც ახალი ხის დარგეთი აღიონშებდა. და აი, უცვლელი ხეივანი შე-
იქნა საბავშვო ბაღის წინ.

... თლილია, ახარეს თუ არა ეს ამავე კოლმურებობის თავკაცს სიმენ
უპაჭრეოქის, მან მშინვე საბავშვო ბაღისკენ გასწრა.

საუბმაჲ თავი მოიყარა; სიმენს ვაღის ნერვა ეტარა ხელში და ვეუღლს და-
სანახად დილითი რაგვაჲ აქვე ამოიბრუნა ორწიმი.

— თხევ შოპი ცინცაბის ხესხია იყო, — ხმამალა წარმოთქვა კოლმურენ-
ობის თავცემობარქ.

— შედეგი ვაი იქნება ნეტავ — ჩაილპარა ერთმა კოლმურენებ და სისა-
რულით შეუღლო თავი მეწიშობლს.

მართლა კარგი მეომბა, ადამიანის დაბადება მთელი სოფლის დღესასწაულად
იქცეა.

შეუსვლელი ბრიგადირი

სოფელი განახლების ლენინის სახელობის კოლმურებობის მწყობი. ერთმა-
ნეთს სცდნენ მწვენად ხალჩებად დაღვილი ჩაის ხაგვრდოვანი ბუქიქი, ამ-
წვენებელი სიმინდის ყანები, ხეხილის ბაღები. ჰაერში სამი ხუნდელი ტრი-
ალბის.

— ოთხსაბეჭო ტრანს ჩაი მოკრივეთ შურანს, — ამბობს კოლმურებობის
თავცემობარქ მხიბული ხუნდანაშეული, — ეს ოსოშიტე ტრიონი მტკარა, ავირე
დაცხ თივალსწინება და ზუფლის კიდე უფრო მეტ მოკრივეთ, კვიდა
ღრისკიდე შევადნო საბჭოთა საქართველოს ხანგარდაცულობა ოკუპულს.
კოლმურებობის თავცემობარქ ხალციანი ჩოჩხეს მოიწვევდა ბრავადებზე
თანსოფლებობის წარბატებებში, ერთ ნიკოლოზს მოიწვევდა წარბატოვანის
რეზილეს საუბრას, არც სხვას იფიქრებ. ცილილის სრულად წარბატოვანის
კოლმურებობა შოპითმა საქმეობის წამდელი სტრატია. შეუძინებლად ავა-
თება ადამიარი. ქინძალურის გოგონს რამ ექნასა, აქ შედგინდენ. გულს
დახარია, როცა ხელად და გორაკზე გარებენ ჩაის პლანტაციებს. შორიად
უფროფარდალანი პილის ქუდიანად მებრეკ ქალები თებებეთი დეფარტატებ-
ზე უმადრატებზე, ერთ შოპან მწვენად ხალჩის ორ მოკრივეთ.

— ობილარი ხაჯ არის? — იკითხა თამყმლობარქ.

— ახლა აქ იყო, ახლბო გამოჩინდა, — გვაბასება ნაჩი დილითმ და კრე-
და განხვარქ.

მიხილობს შეიჭობა კარგად ვერ გავიგე. ახლბო ბრიგადირის კოსთულობა,
მტარამ რა შუი იყო აქ ობილარი.

ბეგირ დრო არ გასულა და ბრიგადირი გამოჩნდა. გორაკიდან დაეშვა და
ჩვენსკენ დაიჭრა. რამდენიმე მეტრის მოშორებში უმადრატო ადამიარიული
ფარტის წინ შეუღლოდა, რაღაც ამოიკითხა.

— ეს უფრადერი ანეულიმამ გამოიყარა, — თქვა შეტყუებულმა ბრიგა-
დირმა და მტარავ ჩამოგვაროვა ხელი.

უფრადობის პროცესილბმა ცნობისოფერებობამ ადმობია, მოკაცილი
მეჩიანოა გვყვს და ფარს მიუბახლოდნენ. მეჩიანებმა თავიანი ბრიგადირის გე-
ო დილითმ დაბადების ობიოცდაბასა და შეუცვლელად ბრიგადირად კონტის
ოცდახუთ წლითავს უღოცადნენ.

მეც მთავრობელი იზილარის.

მა მართლად ბეგირ რამ აქვს სისახარლო. მის ბრიგადი კომუნისტური
შრომის კოლოტივის სახელი მანიცხა. ბრიგადი კოლმურენობაში უკუაღზე
მეტი — ასხები ოცდა ოთხი უფროლი მორკობა.

მტარამ მარტო შეჩაბებმა როდი ახალბლს თავიანთი სოფელი. ყვესიხებმა
ბეიყო ჩამბეჭობა. ბეგი ბედინებობის მტარამ, ამირან დილითმ, მტარის სანი-
ჭეტი სანიჭეტი დღაუფენ სიოტუტის მოღის საქმე. ახლა ქაჯერ მებრატებუ-
მებებს არ იკითხოვთ ვალია შეფაჯავა, ნაიული ჩიქო, თხა დაბეჭობა, სილინა
წოდებამ ობიოცდაბა-სამიო კოლოტრამ აბრეშუმის პარეს ახარებენ საწილ-
წილოის.

უყვლან, მინ და ვარტე ივრანობს, რომ ადამიანები ცილითმ ღრისე-
ლად მეგებენ სახლავან იფილბის.

ერთმა ლექციონი, მოხსენებები და საუბრობის საბჭოთა საქართველოს წარ-
ხილვებ, აწმუისა და მომავალზე. დიდილბი ხალხი დიდს ლენინის ბუქეუმში,
რომოდენ სასაუბროდ დღებეში გაიხსნა. ისეთ ექსპერსიმბოლს, როგორც
ლენინს დილითმა, ბეგირ მუჭეუმი იჩნებრბდა. იგი გატაცებლი მოკითხობის
იმ მარასხსივარი დღებე, როცა დიდ ოქტობრის მაიცესტებელი სხვები
ჭალარა კავსიონს გაბმისცილდა და საქართველოს მოაქვებლს მოედინა. მის

უკადვი ლენინის გულის სიბოჯო თან მოქცა; საქართველოს მშრომელთა
ბეღობის მიითებულ გზას დაადგნენ და შრომი, ბრბოლი ააწენეს ახლო
სამჭოთა საქართველო, რომლებად დღეს ლენინის ორი ორდენი ამწვენეს.

მრავალშვილიანი დედა

სოფელი ბუციკელი ფარია ტრახებზედ შესდობლმა ზეიად მის, კაშპაა
სუსხას აქ შეიჯავებს და თავის ზვარდობის ტატოი მიკოპრის გუნახულოდნენ
შესაქვრად.

— ბუციკელი ქალები ჩაის ფოთლოს ამ თოქიქის მიოვალ მიზეზში კრე-
ფენ და ბილიტეობი გზდობინ მას, — მეუნება აქიური თავცემობარქ რინან
განთვლილ; ის დაწერილები ჰყუბა აქიური ქალების შრომის წარბატე-
ბებზე.

— თუკინდ ბედინებულის ოქაბი ვინახულო, გამრე ოქაბია, ცილა
აიო შვილის დედა.

დაპირებრებს ამ ოქაბს და მის სანახად გავეშურებ.

ღიასახლბა ულნათიური გამირადებულ ოთახში მივადიო. ბავშვები სა-
ხვალბო გავიკეთებლს ამხადებდნენ, დედამ ისინი უზაღვე ოთახიდან დაი-
ხოთბა.

— ჩვენი სტუმრობის მიზეზი სწორედ თქვენი ბავშვები, ქალბატონო ცი-
ლა, — შევჩერებ იგი.

აჟიანდელი, შურანს და ლანა შეჩერებდა და ჩვენ შემოვყვებლს. კოლმ-
ურენობის გამრე მწვენეს ლანა ბედინებულის ოქაბში მე აიო შვილს ველო-
დი, აქ იო მხოლოდ ამხადებდა.

თოქიქის მიხნად ღიასახლბის საოქქელს და თქვა: — დაზარდნენ და აფ-
რინდნენ... ამირანი, — დაწყო მან შეღების ჩამთხლა, — ზემო სურების
კოლმურებობის წერხია, უცხო სასულოთა ოქაბი შექნას, ორო შვილის მამა,
დუნფირი და შაქირი შოქრები არიან, ქალშვილებმა ცხოვრების მეტობიქი
მინახეს და ოქაბებზე შექნეს.

გამრე კოლმურებობის არიან ცილა-ჭარა ბედინებულები. შაჯა ახლა
შუგარისის შოპაზე და ძროხებს უღლის, ცილა ეო კარგი მხიანია, მისი ნაველა
სანიჭეულობა მოვლილი.

ბუციკელი მალე კულტურის სოფელია. აქ მშუბოს საწოდდაამდე მას-
წაღებულბი, ავრონობი, ექიმი, ინეირანი, საბავშვო მერკობა ილია სისარ-
ლოქმე და უღროდ გარავჯელბმა პროსიკოსმა პანტიელითმ ჩხიკვიამ
თავიანი ბავშვობა აქ ატარებდა.

კოლმურებობის ორბა კოლმდენ უმეტესობას სახლში ტელევიზორი უდ-
ება. რამდენიმედი თოქიქის ქველა ოქაბშია, ვის ადარა აქვს დღეს ამ სოფელ-
ში მაცივარი, გარქარა ძველად შეტყუებლი მამასიბელ ქველ სახლები, მათ
ადგლებზე ახლი ორსარტოლინი ოცდახალბეობა.

ერთი საღამომ გორბარბერძულში

სუსხის ქალების ორი გაცივლით, ჩვენს წინ ღიანებურები განჩახებელი
ბორცვა ადითარს; ორიოდ კოლმურების შემდეგ ჩვენ უცხო გორბარბერძუ-
ლის სახლელი-სამურებობი ტექნიკების ტერიტორიაზე ვეჯავთ.

ორმოცდამეტიკარი ფარტობზე ადგილბული კვაპარტობის, კედლების,
პალბების ხეივანი, ტექნიკების საცდელი ნაკვეთები.

ტექნიკების ლტობიქე გავიფრებ; აქ სასწავლოლის ხტედუნებობა ერთ-
ად თავი მოიყარა გორბარბერძულის კოლმურებობის წერხის, უკვლა
უკვლამბო უღსენ ტექნიკული ძველად შეტყუებლი მამასიბელ ქველ სახლები, მათ
ფერი ანიჭეს.

ორადირო ღლავარტის საბჭოთა საქართველოს მშრომელბის მიერ გავლ-
ულ სახელოვან გზაზე, იმ ადამიანებზე, ვისმა მარცხენამაც წალოცად აქია ჩვენი
ქვეყნის მშენებელი.

გორბარბერძულის კოლმურებობა დღეს სახელმწიფო მუდგის სახ-
ლო ტრია ჩაის, ობიოცდაბა ტრესის, საბოც ტრესის პეკე რინეს, ზემო ტრე-
ნახად აბრეშუმის პარეს, თანს თანს ცენტრბი სიმინდეს; კოლმურებობა შეტ-
ყუებლად ცხოვრობენ. სოფელი ეფნ ნახავთ კაცს, რომ ახალი ოცდახალბო
არ ეღდა.

ამ სტაციონი კოლმურებობის მეშობლმა სასოფლო-სამეურნეო ტექნი-
კური, მის ტერიტორიაზე ასოცდაბო წლის წინ დაიბრე მიიყვლი ჩაის ბუქ-

კატანდარა

კატანდარა ერეკა ამ კაცს.
ჩია კაცი იყო და მისთვის შეაჩვენეს ლობა ეს
სახლი.

— კატანდარა კატანდარა! — ეძახდნენ ყოველი
მხრიდან.
აღმათ სწუნდა, უსათოდ სწუნდა, მაგრამ
ზედს დაშორებულად და შერქმულ სახელს ატა-
რებდა.

მატარა იყო, მართლაც მატარა, ძალიერ ტანაირი-
ლი, მაგრამ რამოდენა გული ჰქონდა, რა კვილი
ბული!

ვერს დავცინე, ვერც ირბოხე ვერ დავცაბე მას
კატანდარა, ვერ გავიშებე აღმაინი!

ჩიონი

კარგა ხანა ავად ვარ. მზის შუქს მხოლოდ ფან-
ჯრდამ შევაცქერი.

თითქოს ავედს მოვებრდი, ევედამ დამტოვა.
ღიქვია მარტო ჩემთან. ის არის ჩემი ტკივილია და
სიხარული მონათავისც.

ხანდახან პატარა ჩივი თუ შემოვლდება ჩემს ფან-
ჯარასთან.

როგორ მახარებს მისი მოხვლა, თითქოს ქვეყნის
ამბებს მიყვება, მაშინვედს, სიცოცხლის მიხანდ-
მლოვებებს.

რა პატარა ხარ ჩიონა და კაცისათვის რამდენი
სიხარულის მოტანა შეგიძლია თურმე!

კანონიერება

სადამო ხანი იყო.

მეზობელს ოთახში ვიღაც როიალზე წაყვამ ნა-
წარმოებს უტარებდა.

კვილი კვიდა უფრო ასუფთავებდა და გასაოცარ
სინაზეს აძლევდა მატარებს.

ამ ბეგინებმა ააქეს ჩემი ოთახი და მეც ჩამოთ-
რის და ამოყოლის. თანაყაინ ვცნობდით, რომ
ვიცნობდით. უნებში აღმაინის წაწმენილება
ჩემსადა იწვევდა თაიისებურ გამოძახობას.

ქები: ამჟამად აქაური კომმუნურნიეტი თუ თავიანთ ფართობებში ის შექტარა ჩა
ის პუნდატაცებს უღლან.

გორახებრეული სასოფლო-სამეურნეო განათლების მნიშვნელოვან კერად
იქცა საქართველოში, ტექნიკუმის აღმართვამ თავი გამოიჩინა და ჩვენი
კვლევა ახსებულა არა მარტო სოციალისტური შრომის დრონდში, არამედ იმ-
შიც, აქ სწავლობდა საბჭოთა კავშირის გმირი ჭიჭიკო ბენდიანიანი, რომლის სა-
ხელითა ამჟამის არა მარტო ეს ტექნიკუმი, არამედ მთელი საქართველო, მთე-
ლი საქვეყნო.

ბასილში

კულტურის სახლის გზაში უფარებელ ხალხს მოუყვარა თავი. ვილაყას ერთ
კუთხეში ჩინურები აუღერებია. მოშორებით მდებარეობს გატაცებით უტარებენ
და ახალგაზრდებს საყვავად იწვევენ. აქაურებმა შარსმდელი წელიც წარმა-
ტებით დაამთავრეს და ახლაც კარგ მისავლეს მიდიან.

... ამ მისავლეს ოსტატებიც — ბიოლოგებიც მოსე მფიანამ და გურამ
გოგინერიძემ, მეცხოველ ვლადიმერ კოლაძემ, მისი მუშაულ, სახლოვანი
მეჩაიე ნაზიკო; კომპერტურთა მესამე სრულიად საქართველო ყრილობის დე-
ლეგატო თამარ ჯაში; რიცა იგი მოვიტხოვით კომპერტურთა დიდი თაყური-

ნეტავი რა აწუხებდა იმ აღმაინი?
რა უცნაური სევდა შემოსწოლდა მის გულს,
რომ ასე ატეხნა და აფორიაქებია იგი.

იწებდა კიდეც უხარდა.
სიხარული ხომ ყოველთვის ამაღლებულ ვანწყო-
ბილებს არ მოითხოვს!

სიხარული მარტოობის წინა

მარტო დარჩენილა ეს კაცი და თავისთვის მდერ-
რის.

ახალგაზრდა ადარ არის და ნეტავ რა აქვს სამ-
ღვრიად.

თავის ახალგაზრდაობას თუ იცნობს და მას შემ-
ხარის.

არა... სიმღერა ახლა მის მარტოობას ფარებს, მე-
გობრის მაგიერობას უწყებს.
იმღეროს. ვის რას უშლის!

ჭკვიანობა

ღმნავდ კომბ ჩინაბას

დასტაქარის კაბინეტში ვიჭევი. იგი საცაა უნდა
გასულიყო საოპერაციოდ. მისი პაციენტი ჩემი აი-
ლოხობელ აღმაინი იყო.

როული ოპერაცია მოვლოდა.

დასტაქარი დევიდა, მაგრამ არ იმხნედა.
იღმებოდა, შორეულ ამბებს ჰყვებოდა. რა ვიცი,
ამით მე მამხრებებდა, თუ თვითონ ენაზედგადა სი-
ციცხლისათვის საჩრდილველად.

უტებ სიტყვა ვაწყვეტად და წაშლოდა.

მეც წაშლოდი. დგრობა ბელი მფიანათოს-
მეტი, ვუთხარი და კარგამდე მივაყვალე.

მარტო დარჩი ოტახში?
რა ძნელი ყოფილა მარტოობა. სიტყვით
იოახში წყდებო ბელი უნდა ყოველდღე მარტოობა
დასტაქართან ერთად ჩრდილოეთ სიხარულის ვაწყვე-
ბდი.

ახლა კი რა მომივიდა...
არები არ ვაწუხებოქ.
არები არ ვარბოვიდინეს
ეს რა სიხარული ამბედა. ასწერ ვაღაჯოვოქ კა-
ბინეტო.

ათანაირი ბუნეი დამტარალებდნენ თავს, უურში
ჩამტარალებდნენ. დიდებოვდნენ. ფართოვდ-
ბოდნენ.

თითქოს ავადმყოფის ზმასაც ვარჩევდი...
მეძანდა, მსავედრობდა კიდევ!

მას კი არაფერი ესმოდა. იგი ვაგარტუს, რომ
ტკივილი არ ეტანოდა აღმაინის სულს.

მე კი მემხლა რომ წაწილი. მტკიოდა ვაღლი.
პირავდაც სული. მიიღო ჩემი სხეული განუცდიდა
მის ტკივილს.

მას იცნია და არაფერი არ ესმოდა.
უთავბოლოდ დავაპოებდი. ვაწუხებოდი ერთი
კუთხიდან მეორე კუთხეს.

ღრო ტატკი დამდეგდა.

ვერ შევამჩნიე დასტაქარის შემოსვლა.
ხელი მაგარად ჩამათარაოვა და ისევ თავის ადგი-
ლას დაქვა.

დადლოლი ჩანდა, მაგრამ ბრძოლაში ვამარტე-
ბული არ იმხნედა დღლას.
დაიწყო აღმარაქი. თითქოს ვანაჯრობდა შე-
ვედებო ბაას.

მე სიხარულისაგან სულ დამუწუნებულეიკი.
დასტაქარის გონებმა ხელემმა ვადაჩინა აღ-
მაინი. მისაზოდა, მაგრამ ვერ ვამომხებდა ჩემი სი-
ხარული. სიხარულისაც თურმე ხშირად სარწმუნე ჰყუ-
არებია.

იზიზი...

მოგბუდით მე და უნე, ჩემო წარსულს დიდმა
ღრომ ვანვლო და ვაგაცივითო.

ახლა ვილაყა უნდა შემოგვეყველოს, თორემ
სამუშაოდ ვაწილებო.

წარსულს მოვლა უნდა, სათუთო მოვლა, თორემ
ხელაღწეულ დღეს მარტოობადა კაცითი ვაგუბრე-
ბა ცხოვრება.

ლომის მუშაობაზე, გული სიმაყით ვეცხებდა ყოველდღე ეს შესაძლებელია
მალოდ საბჭოეთში, სადაც ქალი თავისუფალია და მამაკაცის თანაბარი უფ-
ლებებით სარგებლობს.

დღეს კულტურის სახლის ვრცელ დარბაზში კომმუნურნიე შეიკრბანენ,
რათა იმსერენო საოუბლო ვაღებებობადა შესრულების მიმდინარეობაზე.
კომპერტურის თამედომარეს იაგორ კოლაძის ბეჭეტი ჩამ სისხარული
აქვს საოუბროდ თანსაოფლებლისათვის. თავადებოთ შრომობენ ბასილეთში
უტეს და ხტე უაწუხებდნენ იქიან. მათი მარტევის მაღლი ატყია ამ მწვეანა ჩემ
ბუტეებს, ტანვარცხნილ სინინის ყანებს, მოვლილ პირსუტეს!

ამ აღმაინებმა წარიღერად მოქარეს გუგრის მთება და მდებარეობა, შექმ-
ნეს დღვლია. რაოინმა საშობოლოს მისცა ექვნი ათხ ხუთას ტონაზე მეტი
ჩის მწვეან ფოთლო. ჩვენ არაფერს ვამბობთ მარცველდღე. უფრძეწე
მეტყოველობის პროდუქტებსა და ახლი პუნდატაციების გარეშებაზე. ყველა სა-
მუშაო შესრულებულია პირაოთად.

ჩინატურული შრომებლები დიდი შრომითი აღმაინებით ვანაჯრობენ
ახალი მარტეის აუბებს.
დავლოციოთ მარტეანა თქვენ, ახალი საქართველოს მხატვრებო და მწენბ-
ლებო!

სალოო კალანდარი

ДИПЛОМ

ИВАНУ
ФЕДОРОВУ

Диплом выдан Ивану Федорову
в ознаменование его заслуг
в области культуры

საქართველოს მეცნიერების აქადემიის დიპლომი

ქობულაძის იმპერატორის
ქართული ხელნაწილები

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის კ. კეკელიძის სახ. ხელნაწერთა ინსტიტუტმა მოამზადა და „ხელნაწილებში“ ვახტანგ მგერძელის რედაქტორობით, ელენე მჭავჭავაძის წინასიტყვაობით გამოსცა „ქართული ხელნაწერები“ — ალბომი ქართულ რუსულ და ინგლისურ ენებზე.

შეუძღვლებოდა ეს ალბომი აღამაჩნა მღვდვარების ვარგუშ ხელში აღიღის. ეს არის შესანიშნავი სარკე ყოველივე იმისა, რაც ყველაზე ძვირფასი ვაჭარის ქართულ ეროვნულ კულტურას. ეს ალბომი კიდევ ერთი სიმბოლოა ამის მანიშნებელია — ის მეტყველებს ერთობილიან ძველებზე და ახალ ისტაბლებზეც, დღებულ წინაბრებზეც და მათს სახელთან შთამომავლებზეც, იმთხვეც, ვინც საუკუნეების წინ ტბოთის, გელათის, ვარძის მღვიმეებში და საყანებში უღრმეს რედუნებში ასრულებდნენ ამ ხელნაწერებსა და ნახატებს, და იმთხვეც, ვინც ასე ბრწყინვალე დაბეჭდვას დღეს ეს ალბომი — ფერადი ბეჭდვის სტამბის მშვენიერ ისტაბლებზე. ამ ალბომში თითქმის საუკუნეების ურთიერთისაღმი ვადახაბილი გვეხსნის, და კიდევ ერთხელ გვხვავთ, თუ რაოდენ ყარვი ბატონი და დამფასებელი ჰყავს დღეს სამშობლო საქართველოში ყოველზე იმისა, რაც ჩვენს წინაბრებს, სულთი კულტურის სფეროში შეუძნიათ.

ძველი ვადაბრებლბა დამოიდებულ დავალო და ამავე დისდს ქართულ მწერლობას, მეცნიერებას და საერთო ეროვნულ კულტურას; მათ არავითარი ლიტერატურული ძალი იმსენს ვადაბრებლისაგან. ის უძვირფასესი ხელნაწერებია, რომლებიც დღეს ათასობით აწევა საქართველოს განმავითებში, დღესწინაგანს და მოსკოვის, სინს მისის, ვერობის სხვადასხვა ქვეყნის მუზეუმებსა და არქივებში. სწორედ ამ ვადაბრე-კალიგრაფიითა თვალდებულ პატიო-რებულ შრომის ნაყოფია. ერთ ძველ ვადაბრეს ასტრონომი დღევრეთა: „ანა-რომი ვანაძე დამბოძისო“; ეს მინაწერი ცხლადვე ჩაიღწენ ნათლად თვალიწინებდნენ ძველი ისტაბები მნიშვნელობას იმ ეროვნულ სკამბისა, რომლისთვის ისინი დამეებს თვითდა ათენებდნენ ვარძის თუ სათლოს შუქზე.

„ქართული ხელნაწერების“ ალბომი ქართული სამშობლო პოლიგრაფიული ხელოვნების უბრწყინვალესი ნიმუშია. იგი მაჩვენებელია, თუ რაოდენ განვითარდა დღეს საქართველოში პოლიგრაფული მრეწველობა, სასტამბო საქმე. ვადაბრე საუკუნეების წილიდან შეჩვეოჩინილი ვადაბრელებული ხელნაწერები უწყალოდა ვადაბრებული და უწყალოდა დაბეჭდილი; ეს არის ჩვენი კულტურის ახალი, დღედელ უწყაბი წარმატება.

ენობითა, რომ წიგნის ვადაბრეების ხელოვნება ძველ საქართველოში ძალიან მაღალ დონეზე იდგა. ქართულ ხელნაწერი ვადაბრეობით მდიდარი მასალას იძლევა წიგნის მხატვრული ვადაბრეების ეტაპობივი ვადაბრეობის შესწავლისათვის. V-VI საუკუნეებით დათარიღებულ პალმესუსტები არამარტო ქართულ საქარისტინაო მწერლობის მნიშვნელოვანი ძეგლებია, არამედ ცხლადვე აჩვენებენ ადრეულ ეტაპზე წიგნის ხელოვნების მაღალ დონესაც: ძველი ხელნაწერი წიგნის შეგმნისათვის საქარო მუშაობა, რომელიც ერთმანეთზე დაბოი-ღებულ თამბიდევრულ პრინციპებს შეიცავს, ყარბოლ, ეტაბობს მუშაობებს, ვადაბრეს, მოხატვას, აკონებს, შემოსვას და დამეჭვას — შრომის ვარყვეულ ვადაბრეობას, სხვადასხვა ხელობის ისტაბტა ცოდნასა და დაბეჭდვების მოთხოვნას.

ეს ალბომი წარმოვიდგინეს ძველი დროის შესანიშნავი ქართულ მხატვრებს, რომლებიც წიგნის ვადაბრეებზე, მის მოკაბეჭავზე მუშაობდნენ; მინიატურები, თვისარები შესწავლებულია ვადაბრეობის სფეროში.

„ხელოვნების“ მიერ ვადაბრეობის აღმომავალს ირისებულ ვადაბრეობა სრულად საყარო კონკრეტში იდგენ ველონების სახელობის დიპლომი.

მატრი ერთ რამზე შეიძლება დამეჭვდეს ველონების ალბომის: ალბომის ტირაჟი (3,000) ისე მტერიკა, რომ თითქმის შეუძლებელია მისი შეყენის ამავე ეპოხის მეთხოველბა. არა და, როგორ შეიძლება ბიბლიოთეკებში არ გაქონდეს ეს უმშვენიერესი ძეგლი ჩვენი კულტურისა!

ალექსანდრე სიმაშა

ქობულაძის იმპერატორის ქართული ხელნაწილები

გაქრის ზარი ვახუშტის ვაჟი

უთვალავი ფერებიდან,
გაზაფხულის ჩქერებიდან,
გზას იმოყლებს სიკაბები,
და ველს აკრთობს ხმები შორი,
მან თუ ღამთომო,
მე რაღა ვქნა,
ვინდაც ითვის მეფის ტოლის..

ბინდი წვება,
ჩქარა მინდა, —
გავიარო გასაბლდო,
ვინ მშაურობს, სულს ვინ აგზნებს,
ან ჩას ჰყვება ჩქერი ღელის...

მიაქნებს ქარი აფრახს, —
ღრუბლებს მიების ბალიშთან,
დაუყრიათ მწვერვალები
და მწურვალთან წყალი მიაქვო.

მშორღებთან,
მცილღებთან,
გულმა სითბო იგრძნო ვისიც,
იმ ბიჭობას ვიგონებ და
განა ვიყავ მისი ღირსი?!

აღარადგის აღარ ძალუძს,
გამბაროს ისევ იხე,
ქებაუკობის იმ ღღის მსგავხად,
სული ცაბდ რომ ავწიდე...
გავიარო ხეივანი,
კლდეები და ბილიყები,
სისურგენი, სიახუნენი,
ოცნებათა დერეფენი.

მშორღებთან,
მცილღებთან,
სძინავს, სძინავს მშობლიურ ბაღს,
სად წახულან ჩიტუღებიც,
ვინდა მეტყვის იმთ ამბავს...
წეარის ჩქამდე აღარ იხნის,
დაკარგულან მამის მძებიც,
თეირწვერა და დინი მჭერიო,
აღარ მიშვრის საპარემიც,
ან ის ქარი მოთარემუ,

საკაღმებზე მივების ფეხი.
ან ის გოგო, გორან-ხერზე,
ან ის ღელვა-სიკაბეც!

ღრო მიდის და...
გვერდებთან...
გაწვინდებო...
თუ ავალოდ უნდა შეტეხა
გულს ვეძიებო...
ვეცნდებო...

ღღეს ღღე მისდევს,
ღამეს ღამე,
გული მეტყვის, — დაჯიღავე! —
შორს სივრცეს კი ცივი მჭერით
კელავ შაპაოს დიდი მოვარე.

შენ მეგონე მართლაც დიდი.
ფიქრო, მე რომ ვითვალთვალე,
რომელ ხესთან, რომელ ხევეში
ჩამოწვება შავი ღამე.

უთვალავი ფერებიდან,
გაზაფხულის ჩქერებიდან,
გზას იმოყლებს სიხალისე,
დაქპრის სად და სად,
იხერა კი არ წამოცდებია,
გული მცდებ ამორცხვლებია,
სიკაბეცე, რა მოღებია,
განხო ხანდავან..

ოქტობრის ივნისი

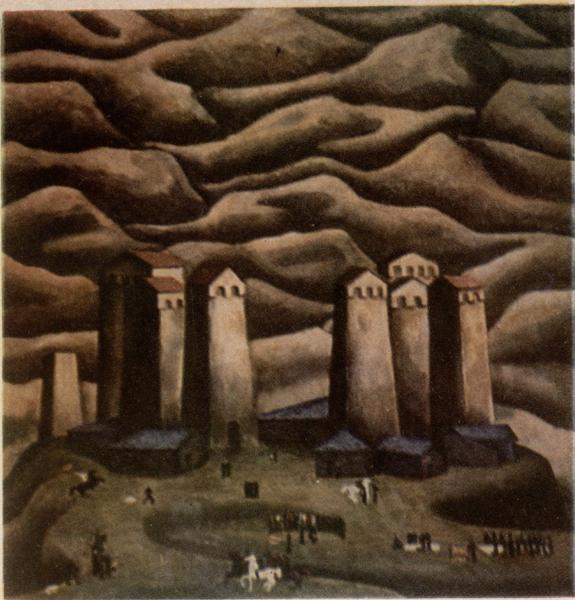
გათენებიდან სოფლის ზარი
რეკავდა, რეკავდა...
დღი კაქოს ქვეშ
გროვებოდა მიელი სოფელი...
მერე ვიღაცამ მეგარმონე ზონობას უხმო,
გრძობობით უჯრავდა ზინობა გარმონს...
(შორს, კარბეტის მთებში სძინავს
ახლა ზინობას).
(მისი სახელი მქვია სოფლად მაღალ აუღის ხეს,
მისწავლებებმა დარგეს იგი ვარდგაშოლომობას).
ძალუარემსაც დაუძაბებ...
(წლებო, რა უცებ შემოიხარჩეთ).
დღდანს იცეწენ...
მერე დიარა აამღერა ისეთიარად,
მისი ხმა ახლაც მაგრიბლებს,
მტკიცდება გული...
ო, ის დიარა,
თუ დღემდარა,
იმ გაზაფხულის მშფოთვარება,
სითბო და მანვი,
ყველა დაღვრილ ცრემლს ატყევა ზედ,
ყველა დაღვრილ სისხლს...
ბიჭებო, მამონ სამშობლოს ძაბილს,
გაქვეითე ყველა,
წავიდა თქვენი მატარებელი,
თან გაყოფილთ ბევრი ცრემლი და ბევრი სევდა,
ნიღბრებს მკერდი შევებებო,
და უცდავება დავარჩათ სახელად..

ქვეყნის შიშველი

გაშოლო სილაზე მე გხატავ შენი,
მერე ვული ნახატს,
თვითონ ხარ მთელი სანაპირო, მშურვალე, ვრცელი,
მე კი,
მე მზე ვარ მოზირალი შორიდან ცხელი,
გიცქერ და გათბობ,
იფინთება სხეული შენი.
შენც ურარუნელი, მოხდენილი, ამაყი, წრფელი,
უფროდ ნუნდები ჩემს სიუხვს და გულწრფელობას,
იფიქვებ წუთით ქარიშხლის მასს
და უმზეობას,
ვალმერებზე თითქმის შენს სიდიდეს და უმწეობას.
და ყველაფერში გენილი შენი...

გაშოლო სილაზე მე გხატავ შენი,
მერე ვული ნახატს,
ცივი ხარ, ცივი იქაც და აქაც.
მე კი შორსა ვარ,
მზე ჩასულა ოცენებში,
ზღვის სანაპიროს ვაკეარდები ამ ცეც ღამეში,
მზეც არა მობობს და შენც ცივი ხარ,
ამასთან მკაცრი,
ყველა ღამაშ თეგრის, რაც კი მქონდა, ხელდან მაცელი,
ღამდამე, ირგვლივ ზღვა არის და მღღერავ ლოდი,
მზეს ვეცებ,
სადღაც მზეც ჩასულა,
მზეო, ამოდი..

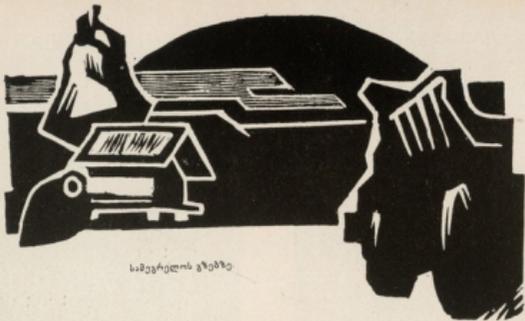
ი. მექვაბიძე. პირველი მახის სვანეთში.

მ. ახობაძე. მწიგნობარი

მ. კიკნაძე. საჯარო.

საბეჭეტლოს გზები

ღამის ცეცხლი

ერის წყალი

ბერძნული
ბიზნესი

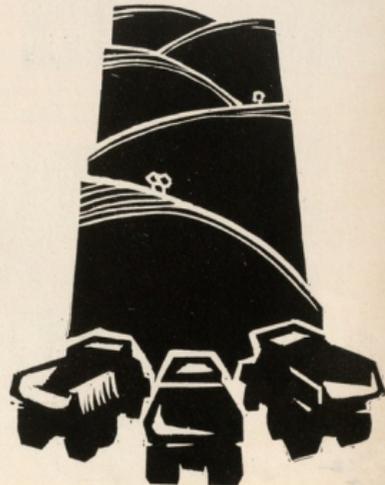
აქტიური ყვენივენი

თეიშერაჲ უხანძრევილი ცსოზლია რუმის ლინოგრაფიის
უხანძრევი თსკაბი. ჩაესი ჭარალში არი შაბაფილი ითუ მისი
საკოტაბიბო თანის ნაწარმეუბი. ამებარ უპავენებო მისი ახალი
ნაწარმეუბის სერიის „ნაწარმეუბი“.

კაშხლის საბეჭეტლოს ნაწარმი

შაბაფის წარ.

ენჭურის ნიჩაღდები

ენჭურის ნიჩაღდები

ენჭურის ნიჩაღდები

ენჭურის ნიჩაღდები

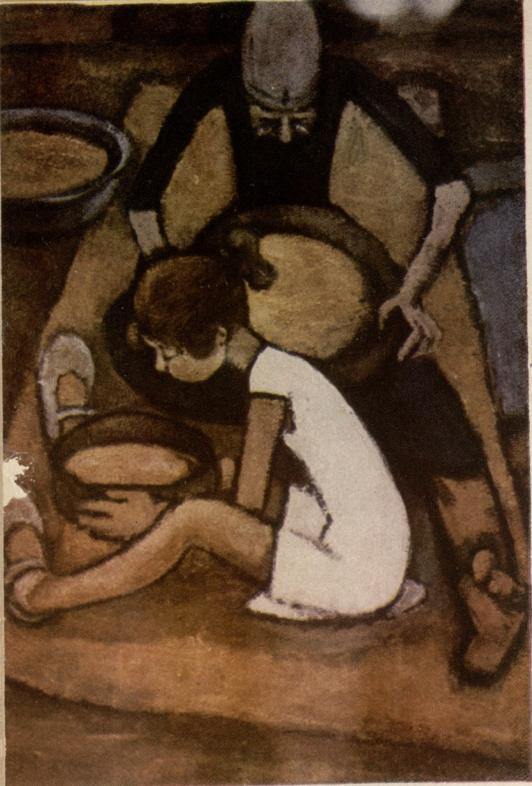

ქართული
ბიბლიოთეკა

ღამაბა

დანულია

სერიიდან „გაგია და შვილიშვილები“

სიჭაბუაის წყაპი

ლ. ბეგეაძე

ნახატები ლ. ბერისძვისის.

ბაღისარაში ხან-გირის სახალ რამ დაავა-
ლიერო, შინ დაბრუნება იაღის გზით გად-
წავიტო.

ვიცოდით, გზა დოღორიუსი ზეგანზე გადიოდა.
ხარბად გავცქეროდით უირიშის თვალწარმტაც მი-
დამოებს, ცაში ზეტორცინოდ, ტუთი ფერდებ-
დამწვენებულ აიპეტრის მთას.

სოფელ შევარდნიან გზამ მარცხნივ გადასვლია
და ტუქში ჩაიკარგა. მოასულატრებულ გზა ტუქში
იხე დახვეულ-დაცილიყო, რომ მანძილი ერთი-
ათად მაინც ვგრძობდებოდა, ფოთლოვანი ტუქ სა-
ამოდ შრილობდა.

როცა მანქანამ ოცდამეორემეტ კილომეტრის
ნიშანსვებტ უკან მობტოვა, იქაურმა გამოცლებულმა
ვიფოხრა — აქ ახლოს სიჭაბუკის, წყარო მოწან-
წყარებს, იმის უნახავოდ წუხავდით, იქ დავიციე-
ნოთ და ვიხუჭნოთო.

დაგვიანტრებს ამ წყარომ და გამცილებულმაც
ვიკამოდა, თუ რად ტრეკა მას ასეთი უცნაური სა-
ხელი.

ოღისდაც ამ მიდამოებში ერთ კაცს უცხოვრია,
ბედნიერი ოჯახი ჰქონია. ვაფიშვილებიც და ქალბ-

შვილებიც კარგ გზაზე დაუყენებია. მთი ყველას
თავისი ოჯახი შეუტყმინათ და ძველ სახლში მოხბუცი
ცოლ-ქმარი მარტონი დარჩენილან.

მოხუცი კაცი ჩვეულებრივ თავის ბოსტანში ფუხ-
ფუხებდა, ცოლი კი შინ სუბმელს უზმადებდა. ერ-
იხელე კაცი ტუქში წავიდა, სიკრის დავკრფო, ტუქ-
ში ბეტიალში წაიღო მოსწუწარდა. იმ არგმარტში მას
წაიღო არსად იგულებოდა. მაინც მოიარა იქაურთ-
მა და აი, უცებ წყაროს ჩუჩხუთი შემოიხსნა. მოხუ-
ცი ხმას მიხვდა და ნახა — თითის სიმსილი ნაკადუ-
ლი ძლივს მიოკლოკებდა რაყეზე.

მოხუცი მოწანწყარე წყალს აუყუცა და ერთ ხოს
ძირში წყაროს მიავნო. სარკისეთვი კრიალა იყო.
ჩაიხებდა შიგ, იქიდან გათოტრებულმა და სახუდარ-
რულმა ორტულმა ამოხვებდა. კაცს სახეზე წუწნა
დაიტუტო. ხელები წაიღო ჩაუწვა და მამოწევი ტალ-
ღები ირვავივდ მიმოიფანტნენ, შიგ მოხუცის სახე
შეტორტმანდა, თითქოს დაიშალა და აირია; მოხუ-
ცი მუხლებზე დაეწვა, ხელის გულზე დაეჭირნო და
წაიღოს ხარბად დაეწვა. დალოა თუ არა წყალი,
ძილი მოერია. ადგილი ამოირჩია და წამოწვა. სივ-
რილმდ გამოაღვიძა. შიგ ჩადიოდა, შეგრტათლი მო-
ხუცი უჩვეულო სისწრაფით წამოხტა. გაუკვირდა,
თავისი ხელები რომ დაინახა, დაღარული და და-
კოჩაილი კი არა, ჭაბუკის ხელები იყო. სიბერისა
ადრადეტი იტუტოდა. გავიცებულმა წყაროს მი-
ამოწრა და რა დაინახა: იქიდან ოცდაათი წლის ვაჟ-
კაცის სახე შემოსიციქრებდა.

გაოცნებულმა მოხუცმა, — არა, მოხუცმა კი არა,
ჭაბუკმა — შინსაკენ გასწია; ცოლმა ახალგაზრდა
კაცი რომ დაინახა, სტუმარი ვინმე მოღიშო იგონა

და გაიტყდა. უნდობის დაინახავა ქალი შეტრია. ეს
უცხოველი მას ოღისდაც ენახა, საოცრად ნაცნობი
იყო იგი, მაგრამ ვერადიროს ვერ იხსენებდა. უცებ
მან თვალები რამდენჯერმე დახამხამა და ადგილზე
გაშეშდა: მის წინ მისი ახალგაზრდა ქმარი იდგა.
როცა ქალს სიტყვებმა დახმუნებულამ გუარა,
ქმარს ვაგში მოუწვდა. ქმარმა იმდღევანდელი
თავგადასავალი უამბო და იფიციებდა, იმ წყაროს
წყალმა ვამაახალგაზრდავია.

დღითი ქმარმა რომ გაიღვიძა, ცოლი სახლში
აღარ იყო.

ქალმა თურმე წყაროს მიაშურა, იქნებ მეც გავ-
ხალგაზრდავდიო. უხვად დალია და დასაძინებლად
წამოწვა. მოუთმინებლმა მწოლიარემ დღიდან ვერ
შემდო, ჩქარა წამოხტა. როცა წყლის სარკეში ჩა-
იხებდა, თვალწინ იცახუთი წლის ქალის სახე და-
უღდა. მაგრამ უცებ გაიფიქრა — ოცდახუთი წლის
ქალი ახალგაზრდად აღარ ჩაითვლებია და წყაროს
წყალს უფრო ხარბად დაეწვა. მერე ერთხელ კი-
დეც დაეშხო ბუტის, გაუშმადრად სვამდა წყალს,
მერე იქვე წამოწვა დასაძინებლად.

ქმარი ცოლს სადამომედ ელოდებოდა. მერე კი
სახლის კარები გადარჩა და სამძებრად წავიდა.
გულმა წყაროსაკენ გაუწია, ახლოს მივიდა და, ვაი
საკვლამხვებ; მისი ცოლის ტანსაცმელი თოქო
ბავშვი დახვდა.

— ააა, ააა, ააა, — ტირიდა ბავშვი, მაგრამ მისი
ენა არავის ესმოდა.
გულდათოუტულმა ქმარმა ბავშვი სახლში მიიყ-
ვანა. იმ დამწევი აკვანი უყიდა და ფაფის მოშა-
ღებმა დაიწყო.

როცა გაახალგაზრდავებული მოხუცი კვლავ და-
ხებრდა, და თქვენი ჰიორი წაიღო, ახალდაქმუნებულ
ცოლი უცნაური სიტყვებით დასტორდა: „შენ ჩე-
მო აღმწრდელი, ჩემი სიყრმის მგლოზარო, რა მე-
შეგვლება უწენოდო!“. უცხოოდ დახვდნენ სტურტრის
ტუცნურათი ცოლის ტირილი...

მას აქეთ ამ წყაროს სიჭაბუკის წყაროს იტახიან.

შოღერს მანქანა გავკრებივითო, წაიღო ზღობად
დავლიეთ, იქვე დაიძინეთ კიდეც. მაგრამ როცა მან-
ქანაში ვახბებდით, ისეც ჩვენ ჩვენი ასაკისანი ვი-
ყავით.

ღეღნვანს მტებს რას მოსოვო...
მაგრამ იქნებ არის სიმარტოლის ნაცამალი ამ
ღეღნვანში — ისეთი წარმტაცია აქაურობა, მარ-
თლაც სიჭაბუკის ხალის დაუბრუნებს მოხუცსაც
კი.

იოსებ მერაბიშვილი

თეიმურაზ ბაბრატინის სახლი კპტმბპშპში

ქელ სკუტის პირველი მხევე-ქართული მეცნიერების და ტურის ისტორიაში თვალსაჩინო ადგილი უჭირავს პირველ ქართველ აკადემიკოსს, ვიოტი XI-ის ძეს თეიმურაზ ბაბრატინს (1782-1846). ამგვარ ზეგ შეგვიხშით ბაბრატინის ცხოვრების პეტერბურგულ პერიოდს, კერძოდ, მის საცხოვრებელ სახლს პეტერბურგში, რომელიც თავის დროს წარმოადგენდა ქართული მეცნიერებისა და ქულტურის ცენტრს რუსეთის იმპერიის სატახტო ქალაქში.

1803 წლიდან თ. ბაბრატინი საბრძოლვეო, თავის ბიძასთან, ალექსანდრე ბატონიშვილთან იყო გადახვეწილი და შპის სამხედრო ფიქრებშიც საქართველოს იმედოვანი დახმარებენს. შვიდი წლის ამაი ბრძოლის შერდეს, თეიმურაზმა ვადამუკებარუსის შერეობებში და 1810 წლის 14 სექტემბერს რამდენიმე ქართველი მხედრობითი გამეფი წარუვინათი დახმარებულ აბაშიზარსა, სადაც იგი სამსახურის ლაშქრის სტრუქტურის მეთაურობდა, და 15 სექტემბერს გამოსცადა რუსეთის სანაპირო ვარის ნაწილი. ლტოლილი ბატონიშვილი მთელ თბილისს ჩამოიყვანეს, აქედან იგი მშობლივმა მთავისმართებულმა გენ. ტრონიშვილმა, დაცივდა და ამაღლის თანხლებით, სასწრაფოდ პეტერბურგს გაისტუმრა. თბიშვის საბი თვის მუხაბრების შემდეგ, 1811 წლის 12 იანვარს თეიმურაზ ბაბრატინი პეტერბურგში ჩავიდა. ვარდა წლოერი ყანავარისა და ბუნისისა, თეიმურაზს გამოუყვეს ცალუკე კაბიბალი, რომლის ანგარიშზე 1813 წელს პეტერბურგელი ვაჭრის ვინზე ვერტმანისაგან მას უყლიდა საკუთარი სახლი.

ამის შემდეგ ს. ალღრის მიერ შედგენილ პეტერბურგის საცნობარო წიგნებში თეიმურაზი ვატარებულა როგორც საკუთარი სახლის მფლობელი შემდეგ მისამართით:

«Теимураз Георгиевич, грузинский паревич, владеет дома № 28, ул. девятой линии Васильевского острова».

მაშასადამე, როგორც ვხედავთ, ვერტმანის სახლი, რომელიც თ. ბაბრატინს 1813 წელს შეუტყნია, მოთავსებული ყოფილა ვასილის კენძელის მეტყებ ხაზზე № 28. ხელნაწერი წარმოიბთბ იტყვევა, რომ იგი შეიცავდა მეს ორ საოთულს და მეზონის, საკუთარი ეზობი¹ როგორც

ს. ალღრის აღნიშნული წიგნიდან იტყვევა, 1823 წლიდან თ. ბაბრატინის სახლს ნიშორი შეეცლა და 28-ის ნაცელი ვაჭმარა². 81. ასე ვატყებულეზუა 1835 წლამდე. ვგაღლით, თვითონ თეიმურაზი ასე ატყობინებდა თავის მისამართს მ. ბრისეს 1830 წლის 18 ივლისს: «საქართველოს მეფის ძეს, ბატონის შვილს თეიმურაზს აქვს საკუთარი სახლი სასტატერბურგის, ვასილის კენძელისა შინა მეტყეს ლინიზზედ მდებარებლ მდინარისა ნევისისა, № 81».

1835 წელს პეტერბურგში ცალუკე შეიცვალა ქუჩების დაწინაურის სისტემა და თეიმურაზის სახლი № 81-ის მავიჯრად ვაჭმარა № 3. საქმეშია, რომ 1853 წლამდე ვასილის კენძელის მეტყებ ხაზზე ვანლაგებულ სახლი ნიშორების ათულა მუჯებოდა მდ. ჩორანთა რეკავანდ მდ. ნევისის სანაპიროს მიმართებულში. იმეობრებ, თეიმურაზის სახლს, რომელიც მისივე სტყუთი „მდებარებლ მდინარისა ნევისისა“ იდგა, ზღმეზობა № 81 (სულ მეტყებ ხაზზე 82 სახლი იდგა).

ამის შემდეგ ოჩერს იტყ შეიცვალა სურათი: 1835 წლიდან უკვე ათულა ლარაწყეს მდ. ნევისის მიმართებულ ჩორანთა რეკავანდ მიმართებულნი და თან იმის, რომ მატყებენს ხაზი **ДЕВЯТАЯ ЛИНИЯ** დანიშორეს კენტი რიცხვებით (1, 3...) ხოლო მარჯვენა **ВОСЬМАЯ ЛИНИЯ** კი, ლუერი რიცხვებით (2, 4...); ასეით საოთულეით, თეიმურაზის სახლი, რომელიც ნევისის სანაპიროდან მეთორე იყო, ვაჭმა № 3. ასე ვატყებულა 1861 წლამდე. ამ წლიდან კი, დანიშორება მოხდა პირიბით: მარცხენა მხის დანიშორეს ლუერი რიცხვებით (2, 4...), ხოლო მარჯვენა—კენტი რიცხვებით (1, 3). ახლა თეიმურაზის სახლი ვაჭმა № 4. ასეით ვდგომარეობა ვრატყებულა დღემდე.³

მაშასადამე, პეტერბურგში, ვასილის კენძელის მეტყებ ხაზზე მდებარე თეიმურაზ ბაბრატინის სახლი სხვადასხვა დროს ყოფილა №№ 28, 81, 3, 4 და არასდროს № 8, როგორც ამის ი. მეტყებლად ფიქრობა⁴. მავრად მთავარი ახლა მანდ ისია, რომ, როგორც ახლავამოტყუენილი მასალები მოქმობენ, ნიგოფიერი ხელმოკლილის გამო, თეიმურაზის ეს სახლი თავისივემ სიცოცხლეში ვაუყუ-

და! ხოლო თვითონ საცხოვრებლად ვადასტულა ნაქირებლ ბინაში ვასილის კენძელის მეტყებ ხაზზე, № 15-ში, ვინზე ზარდაცყესანა.

ლენინგრადის ოღის სახელმწიფო ისტორიული არქივის მისაღებისა და ცილევის ატყისიდან იტყვევა, რომ თეიმურაზის სახლი 1835 წლის ივნისში უყლიდა სისახლის მნიშვნელოს ცოლს ე. ი. შერდინას, რომელსაც თეიმურაზის სახლისთვის დღემდე ვინა ახალი, მესამე საოთული. ამვე დრომდე დაცული ცნობებით სახელდება ვეკულევა ვავიფიო თეიმურაზის სახლის მეტყებლელი მებატყონეებით თუ რა ცვლელბებით ვინცა ამ სახლმა ახალ მებატყონეთა ხელს: 1852 წლის, ახლ უკვე ე. შერდინისაგან, სახლი შეიძინა ლ. ი. ბეკვა. ბეკვის საოთულბისათვის აღარ უხლია ხელი, ოღინდ ვასილი შეიცვალა ხს. ასევე არ მებატყონებოდა ვასილი სახლის ახალ მებატყონეს პეტერბურგელი ჩინელების ე. კარმანოვისა. 1874 წელს სახლი შეიყლიდა ბ. ბეკვამ, რომელსაც თავის მხრივ დღემდევა თეიმურაზის სახლი. ამის შემდეგ თეიმურაზის სახლი შესაჩნევი ცვლელბანი აღარ ვადასტულა და ასევე შემოვარდნილ დღემდე.

მაშასადამე, ყოლღევე თბიშვი-

თქმელის შემდეგ შევიძლია დავსაყვანა: პეტერბურგის (ახლანდელი ლენინგრადის) ვასილის კენძელის მეტყებ ხაზის თანამეგობრებმა № 4 ოთასოთღლიანი სახლის პირველი ოთხი საოთული წარმოადგენს დღეი ქართული მეცნიერების და ქულტურის მოღვაწის, პირველი ქართველი აკადემიკოსის თეიმურაზ ბაბრატინის სახლს, სადაც იგი ცხოვრობდა 1813-35 წლებში.

„კ. კარბლაშვილის დახმარებით“ თეიმურაზის სახლი ნელ-ნელა ვარტყმობა მურვანა-მეგობრობის ტყვითადა საღვარეო. თით თეიმურაზის, თათისი შეტყუბით, დანიშორებულს უყულობდა წოდების ვინცრეგულს ყველა ახალგაზრდა ქართველი, რომელიც კი პეტერბურგის მივადუნდა სასწავლად; მკლანის იოსელბინა, სოლომონი დღემდებლად, დავით ჩუბინაშვილმა, სოლომონი რაბინაშვილი, იოანე ხალომე, სიმონ ბაბიშვილი, თეიმურაზის სახლში იყვეს შპახბითი მეციერებისა და სასწავლბების სიყვარულსა. ამ შევის მისი კარბლაშვილი აქოვერებლენდ უნდა და მშობრობისა მხრეველბინა ვატყრებულა⁵ (ვახ. ასქარბთელი, № 146, 1916).

საოთულეობა აღობის შემდეგლითა ლენინგრადის საქულეო სახლის აღმკლბის წინაშე, ჩათა ამ სახლს ვაუყულებს მეგობრულური

¹ ლ. ნ. ე. 145, № 13.

² Гос. ист. архив Лен. обл. ст. 513, оп. 102, ед. хр. № 1696, ვრეფივე — შუბერტის მიხედვით 1828 წელს შედგენილი რეკავანდის ობ, 1967, ვგ. 233.

¹ საქ. ლტ. მუხ. № 98, ლან. ე. — 145.

აღესანდრე გომიშვილი ქართულ მწერლობაში მოკდა ჩვენი დღეების უზომო სიყვარულით, ვაზაფხულის ფერებით და სურნელებით. მისი პირველი მოტივი უპირატესად დაიბადნენ სტეფანწერის მიმოხილვა და დარიალის კლდეები, მისი პირველი ლექსები საქართველოს შიშველი უდაბნო ვაკეებზე, ახალი ეპოქის დაქვავებულზე შეხედვებზე, ეს იყო პირველი ლექსები მანა-რბილები და მავრებლები წარმოადგინა.

ანდა — სად არის სხვა დარიალი, დიდი სიღრმის ადგილი დედა? მთებია ჩემი ლექსი მანასი და ვაგვი — ის არჩევს ხედა.

აღესანდრე გომიშვილის პოეზიაში ურთიერთი შეხვედრულია ადამიანი და ბუნების სურათები. მის ლექსებში მთის ჩანჩქერების ხმაურისა და ფრინველების ერთმანეთს შემოქმედებით შრომის ხალხით ფორმირებული ადამიანის მძლავრი ექვიანი შეგრძობაა. ყოველთვის გომიშვილის პოეზიაში ქმნის დიდი და ღამაში სიცოცხლის პათოსს, შეზავებულს ურატესი ფერებითა და გულში ჩამქვრივობით სითბოთი.

პოეტი თავიდანვე ცხოვრების მხარდახმარ მიდოდა. ოცდაათწლიან წლებში დასასრული ლექსების ციკლით ამანაგმა მამა არღო სიტყვა, იგი მიესალმებოდა პატრიარქალურ სტოხეში ახალი ცხოვრების შექმნას, მუწუნებარე სტიქიონებით გამოხატავდა იმ სიბრალესა და ტკივილს, რაც ქვეყნის გარკვეულნი სარკისე მოკვამს, ეს ციკლი გამოირჩეოდა არა მარტო იდუარე, არამედ პოეტური მუწუნებარების თვალსაჩინოადა ლექსი „ჩიხაბი“ გვიხმადეს საბუთიერი სიმშენებრითა და თავისებური ფუნქციით. აი გოგონა თოფის ხმა იალღვე, ჩარელი ვახსტა, ტყვის ვაგეცა, ვადაფრინა ქარადებს და მაღალი კლდის ქაშუ ქანდაკების გარნიდა. ის ხედავს, რომ ხეობას ვარსკვლავების ვარნიდა ანათებს, „ციც ვარსკვლავებზე უფრო მშობი და დიდებულა“. ბუნების ამ ღამე ზღვის უცვიის, თუ არამ შაბარნა შეცა. ქვეყნის ეს პოეტური ფერისცვალება ახალი ცხოვრების დამკვიდრების სიმბოლოა.

განსაზღვრელი მითანების ძალში სუნქვა პოეტის სხვა ლექსებში ხელშეახება იგრძნობა. ამ მხედვრითა მინშენელოვანია ლექსი „მოკალდა“. ოცდაწინ წაწულ პოეტს ჩაქმის მთიელთა ძველი ხალხური სიღრმეა, რომელიც უფროსი მულქელები მათსი მოზილის მწარე ბედზე. პოეტს ეს სიმღერა მრავალდღის სენია ბავშვობაში და გულს ჩარჩენია, როგორც შრომელი ხალხის მძებრი ტიპოლო. მაგარმ დროის ქართულმა დაღუწა ურჩანია ბოდე და ახალი ეპოქის შვილი კლდეზე ვადმომ-უფრებს ბუნებრივი ცხოვრების შემუშრებულ სპრო-ლუს.

ჩვენი თანამედროვეობის ბრწყინვალე მომღერალი ადელანდრე გომიშვილის შემოქმედების თემატკის სფერი ფართია, მისი პოეტის ძირითადი

თემებია: მუნაწონში, ადამიანი, ხალხი, მეგობრობა, ახალაღლებული მშენებრება, კემშარტი სიყვარული; პოეტის ცხოვრები ენათმეცნიერება ვეა-ფრეველსა; და აღესანდრე ვახტების დიდი წესობური შეგნებით აღუჭრელი პერსონაჟები, თავანთი პატკის-ნებით მათი ღირსებელი შოამომავალი არიან, ამ პირველი იდელების განმარტებლებული, რაც ადრედმდებლები ლუხუასა და ალდა კეთლად-ურს, ციხას და ელგუჯას. ა. გომიშვილის პოეზიაში ერთ-ერთი საბატო ადგილი უჭირავს ადრინდელ ბალღას „რუსთაველი და ვეა-ფრეველი“, რომელიც აბეჭდილია მაღალი მოთავრების მადლოთ.

პოეტის მხატვრული ცნობიერებაში ქართული სიტყვის იჩიო კოლაითი — რუსთაველი და ვეა-ფრეველი ხალხის სიცოცხლის და უყვადების ჩაუქრობელი უშუბრები არიან. სინაგერისა ბილღის დიდარია: ნებტანი ქაქებმა ვატიცეს, მან. დეა ქაქებმა შეადათ ტყვედ ჩვენი დროს პოეტ-ურების ხალხის დიდ მაღლს, რომელსა საბოლოოდ დაამო ქაქეთი — სიმბოლო სიბრტეების და ძალმოწოდების.

ა. გომიშვილის უაღრესად ნათელი შემოქმედებით ალღო აქვს ეს უყვალზე მგაიოდ გამონდდა მის საზომოდ ვრცელ ლექსში „სხეე ეძიანე ვერმანის“ (1938 წ.), რომელიც უფრადგმა მიქიქია სართლ-სარკავლორბივი მოვლენების გამოსახვის ძალით, ეს ნაწარბები აღსჯეს ადამიანებისმი, მთელი კაცობრიობისადმი უღრმესი სიყვარულის გრძობით.

ა. გომიშვილის სამამული ობის მონაწილეა. იქ ნანახი და გაცილილი მან ოსტატურად ვანსოვად ბალღადმი „დამაილი“. ვითხოვობით ამ ლექსს და თავს ვერმანის ოში მყოფი მძებნისა და მეტოხების ვერცხვი, ვიზარებთ მათს ტკივილსა და სიბარულს.

სამკვეთი-სასციცლებლი ბრძოლებსა შინ დაბრუნებულ პოეტს წარს ლექსები „დღეა ჩემი სამ-შობლი“, „სინაგე ვოლგაზე“, „შვილები ჩარჩიკავი“ და სხვ. ამ ნაწარბებზეა ა. გომიშვილის უღრმესი მღერამებით სამბოთა სამშობლოს, ჩვენი ადამიანების დიდ პატრიტულ გრძობას; უწოლეს ეს ნაწარბები გამორჩევა ადამიანური გრძობისა და ფიქრების საოკარი პარმონით, ახალი მოვლენების გამოსახვის შესხამისი ფორმის ძიებით.

ფილოსოფიური სიღრმის შესაგება ვერწერასა და გამომსახველობასთან ქართული პოეზიის ერთ-ერთი თანამედროვეობაა. სწორედ ეს თვისებურება ახასიათებს ლექსს „წუთისოცდღეს“. აქ პოეტი სიყ-

ველი-სიცოცხლის, დროისა და პირადიულობის პრობლემას ეტება. მართალია, ადამიანის სიცოცხლე ხანმოკლეა და ეს ქრწენიწენი, რწენიწენი ჩვენი სასუციარი სურბული და გულსაღრმესი ვაგონარსცი-ლებული რწენი მწარე საქმისა მწიწარსაქმისა შოამომავლობის სტრუქტურით აღსჯეს ცხოვრებულ-ყოველი წუთის გონიერულად გამოყენებით შემუშაო საუბერებებს შეედაოს — აი ამ ლექსის დიდ-არია.

თავისი იდეური ჩანაფიქრით და მხატვრული შესრულებით გამორჩევა ლექსი „ადრისი დღეა“. პოეტი ივირებს თავის მამაბუთს კეთის, ის ადგლის, სადაც ბავშვობის ღამაში წლები ვაუტარებია, სადაც შრომები მამულის სიყვარულით ზრდიდნენ და ავჯავცდნენ. ახლა ოცნებია ტკივილს თითქმის შორად მზისმის დღისის ცხოვრ ნანდის და გელთა წულებს ვაგონებელი სიყვარულის გამო. პოეტისთვის ძირდავია შრომალური სიღრმის ყოველი ტკივილი, ყოველგვარ, რის გახსენებაც გრძობს და იმავ დროს, ტკივილებს იწვევს და სიბარულს-სად, პოეტის ეს ტკივილი და სიბარული ეუფლება მიეღეს ჩვენი არსება.

აღესანდრე გომიშვილი ქართული საბოთა ბალღის ერთ-ერთი ფუნქციონერი. პოეტმა ამ დროს, მან ქართული საბუთრი და ლესიუბრი ბალღის ტრადიციების ნახებულზე შექმნა რამდენიმე შესწავნავი ნაწარმობი, მის ბალღებში („კუანასნელი დღე ცხოვრებასა“, „პირადე ცტენოსანი“, „მო-ნადირის სიგელილი“, „ნახტევთა შორის“, „ხე-სურბი დარაღის შემოიადენე“ და სხვ.) გამონდ-ნენ ხორცმესხელი სახები როგორც სამოქალაქო თაინთი ვერბების, ისე იმ ადამიანებისა, რომელმაც თავიანთი შემოავარი შრომით ასახებლს სიცოცხლის-ტური ხოუნდებები; პოეტი რღელეფურად ვამოხატავს იმ სიყვით, რაც ხალხს ახალმა საზოგადოებრივმა ურთიერთობამ მოუტანა. ამ ბალღებში ნაწინებლს საბლოღანი წარსული, დიდებული აწყო, ახალი სამკარის მშენებლის სტდირი ფორმირების პირიცესია. ა. გომიშვილის ლექსები და ბალღები ჩვენი დროის სარკეა, კემშარტი შოავრენობი დანერული მხატვრული მატანობა, სადაც სინაგდ-ვარე აღმებრუნება დახატულია, ახალი ეოკოური სა-ხეხები და სურარბობაა ვადმომუშეული. ამ სიბ-ღეს მომავლის მშენებელი ადამიანების, მათი შინაარსიანი ცხოვრების, შთელი ჩვენი ეპოქის ბეჭე-დი არის.

ზვალდირა ვაწინაში

მოკრები მოკრები

შენ იხუებეა, სიხე ივლისი ვადნარ ასფალტზე როკავს ცხახებით... ჩვენ მხოტოვედ უკან ობილის და მოლოდელე ზღვასთან ადვასანდლით.

ჩვენ ერთად ვართ, მართლაც კარგია, ქარზე მსუბუქად დღენი მიპქირანი, მაგარამ ვაგებულ რაღაც მაკალია და ეს რაღაცა შენზე ფიქრია.

მაკალია წეა და ჩუმი ტიკოლო, უშურედ უდრის მშაგი პარაგმა, ატობებელი გული ტიკოვით, გრძნობის მოკარდნა და ვერ აღგვგვა, მენსეტი ღტლღვა და სწრაფვა ზღვაფერი, გულის ხმაფერი, ოქციის ხმაფერი... შეგვტრულებია დიდი ხნის ნატკარი.

ალარ ვაპოვებს მთა ნანახობა, მდღეებრბობთა ყინული ვადნა, აჩეკეველებულ ზვირთებს შევხარობთ. ვველიცეცება ლურჯი დონება, ობილის დღლა დავგოვრებნია და... შორს ყოფნა რომ მაწერინებდა, იმ სტრატეგის ვუხმობ ცეტსილფორებიანს. ჩვენ ერთად ვართ, მართლაც კარგია, ზღვა იკოვრება, ცაც იკოვრება, მაგარამ რაღაცა მაინც მაკალია, ეს არის ალბათ შენზე ოცნება.

გაგონიერების უაღრესობა

კომუნალიზმის უაღრესობა

სულამე შინ გვიან დაბრუნდა, ფრთხილად დაძლია დერეფანში პალტო, ფეხბურთელი შევიდა სახალო თოხანში და სინათლის აუნთებლად ბუბუტში ხეტის ფაოტორი დაიწყო.

— სოსიო, შენა ხარ? — მოხსნა მეორე ოთახიდან ცილის ჭეჭი.

— ხა, სოსო ჩვერ არ მოხლავა? — სწრაფად ჰკითხა გამომიხველმა.

— როგორ არა! — მოვივიდა — წუწუნული გა მოვაჯერა ცილის ჭეჭი. — წუხელაც სამ საათზე მოხარანდა. რა, კაცი ვიყო, მე ვიცი, რას ვიპოვიდი... ბავშვს პატრონი არა მკვავს.

— რას იზამდი მაინც? — ჰკითხა ქმარმა. ცილი მა არ უნახუნა.

— არავი ახა, ახლა მე მიუფროსი.

სულამე ბინაში სინაღდ აწილდა, თავის საწერ მაგიდას მოახლოვდა და აკანკალებული ხელით უჩრახტავს გასაძევი შეუფარა. მისი ორივე რიგველურ იქ ახალი „მაკაროვიცა“ და ძველი „პარაბოლუნიკი“ თავის ადგილზე იდო, ისევე როგორც ხამროცინგარის ობოლვატების თხელი დასტა. გამომიხველს გულზე მოეწეა, იგი ახლა სოსოსა მაგიდას ეცა და წამის უხლდ ორივე უჩრახტავს ამოპარუნა. გარშემო ცვილი ფოტოები, სანთებლები, ჩაუხუნი, უხეობარი უფრანდლებიდან ამპირული საჩოთი-რო შინაარსის სურათები. სულამე სურათების დასტა დაფარუნა და უნახავდებ მაგიდაზე დადებული ფოტოება გატეხა.

— რა მკავია არა! — შეიცხადა ცილმა.

— შინ მაგის ხინსა რიგივად ვეშუშობდი მილიციისში, იმისგან, რომ მარჩენალი არავინ მუხავდა! ცილი ხომ მოსალოდებლად უყვარდა, რომ ქმარს გულზე გადასვლიდა.

— აღარ შეშობილა, გათავადი კაცი მაგის დარბილი — ამოიროსა ქმარმა. — ვნახიბი ბიჭი მაგის ხინსა, მაგრამ სახელბობიო ხსენებენია აქვს და მოგებროსის ჩემბინიონი არა, ნამდევად დაიღუპება ეს ბიჭი თუ წესისაღ უმღელსუნი ვერ მოხვდება.

— თუკი არ შეუძლია? ყველა ხომ ერთნინარად ნიჭიერა და უნარად ვერ იქნება?

— არ შეუძლია არა შეუძლია, იმას რაბოტი არ აკვირებს? რაბოტი ხელბობს არ სწავლობს, მაკალე-ვალი? სამუშაოს, რიცა უნდა, მანძინ ვეწოწო.

— რაც შეუძლია, იმას აკეთებს. — უნახუნა ცილმა. — ვერ ხილავა ღაზანი ბიჭია, რა მხიერა-მოხერა მისცა დამხობა, რა შინ და ღაზანიი ვე-ლადიერი ეს დამხობა?

— ეს საქმე არა, — მკაცრად მოუჭრა ქმარმა, — ისწავლოს და უნახელსონი ჩაახაროს.

ნახევარ საათში სოსიოც გამოცხადდა. იგი ნახავი იყო და თვამებინ ვახებებოდა. თხელა ბიჭი იყო, თვამებურცეკვა. კოსტუმზე ტყუილობდა, რომ ფანტატიურის ტრეკლებით იცვდა მამისთვის გაუგებარ მონადეს მონადეს-მონადესა; ტყუილი, კოსტუმზე ჰქონდა მონადესული. მამა თითქმის ფალანჯა-ლავ ხეხავდა მის ასეთივე უჭრო და უარტობო ერთავლებას სუფრის კანონებისდმი, რთხილვად, ტყუილი, ჭერტებრონი მისი მოავარი საქმე იყო და რამაც ახლა თვამებინ გამოუბოლდა. იქნას, შინ და მხიერა-მონადესი მონადესი? — სინიჭარი გაიჭეჭრა გამომიხველმა. ასე დაქანებულ და მოქმედების უნარდაკარგული მას თავი დღმდერ არ ახსოვდა.

თავი მეორე

მეორე დღით სულამე საგამომიხველს ნაწილის უფროსთან შევიდა.

— გაქო უკვე რაიმე ვერსია? — ჰკითხა უფროსმა.

— დაბა, — უნახუნა სულამემ. — პირველი მკვლელობა ჩადენილია შურისძიებით, აბორტინგების მიერ, რომელიც ინსტიტუტის გატეხა დარჩა. ამტიკიტენ, რომ ქობიძემ აბიტურენტებთან უხეხი იყო, შინადად უნახართლო და ავი, ამ ვერსიის ნაჯლი ის არის, რომ ვერ ხსნის ქობიძის დიდ უკანონონო შემოსავალს. თანაც, აბიტურენტისგან ისეთი კვლიერიც იყო მკვლელობა ძნელი მოსალოდენელია.

— მართალია, — დაუდებურა საბებო ნაწილის უფროსმა.

სულამემ განაგრძო.

— მეორე ვერსია ასეთია: დაზარალებული, როგორც ჩანს, შუამავლის როლს თამაშობდა კომბინაციონა წერტილ უნდა ვიფიქტორო, ხელს უწყობდა „სანდო“ ხალხის მომართვით დახლებებს. პოლი ნაწილში იგი ცდილობდა ვინმე გარკამად ხარწყო კომპროკაციის მომარაგების უფროსად მოწინა, ტრატების მმართველ ბუკია, როგორც ვეჩვეებურ, სულა კაცია. მასზე გადენს მხოლოდ პირადი შობებულებების მოხდენი შეუძლებლა. ამიტომ ვიკვავა — ამ ადგილის მსურველი, რაიმესაც ქობიძის-ვაგამამის ჭეჭვის შეტეობისას ეწონია. — დანეტერესებულ იყო ქობიძის თავიდან მოშორებით. მისი მოკვლა ერთ დღში ორჯერ სცადეს — ბინაში შეღწევილი და უნახუნად დაზარალებული. მკვლელობა აჩქარებდა ადვოკადი აინხნდა: დაზარალებულის სუკავრად ვიჭვეხებს, რომ წუხილეს მის სახესზე ვაგამამი და ბუკია ერთნაწილს პირველად ხეხებდნენ.

— მამ მკვლელობა მაინც მოგზანელი კაცის საქმეა? — თუკა უფროსმა.

— ცერე გამოსის. დაბოლოს, მესხვე ვერსია, რომელიც მე პირადად ვველავ უფრო ვერსია. მკვლელობა ჩადენილია შურისძიების მოტივით გატეხი დარჩენილი ახალგაზრდის მიერ, რომელიც ამისთვის შეუკლებლეს ვაგამამის მტეკეუებას. უფროსი ჩაიჭურა და ფანქარის წვერი საქაღლდეს მიაჭინა.

— თქვენ ამბობთ, რომ მკვლელობა ჩადენილია გამოცდილი რეციდივისების მიერ. მანახადმე, იგი არ შეიძლებოდა აბიტურინტი ყოფილიყო. მას ვამოცხადებდი არ მიუშვებდნენ.

— შეიძლება გავიძლებს ადრე ახარება და დანის ხმარება მერე ისწავლა — უნახუნა სულამემ.

— მარცამ უთხრას ქობიძის მოკვლის ბრინთ ტეხვა, მანამ ქუჩაზე მოსავლავდა ყარაულებიც იხე იყო, იარაღი ეტეხებოდა. რაბოტი არ იმხარა თანის ხმარება, არამედ სხვისი, შემთხვევითი დახმარება.

— ეგზე იმედად ჰქონდა, რომ დანას, ბოლოს და ბოლოს, იპოვინან და მკვლელობა დანის პატრონი დაზარალებულია.

უფროსმა არუქმებლის ძალი დადასა. მან განამიხიბელს თავი დაუწინა.

— რითღა ხსენია, რომ შემთხვევის ადგილის საცხის ვიდე?

— ჩემთვის ეს მთავარი საბუთია. პირველყოფ დანმასვეს ეს არ მოვიდოდა. არც ჰუდაშქადარი კაცია, გინცვე თიხამურები უყარავს. მარცამ ეს ულწარკიწის დარბადლებია არამს ხვალ რომ ჰკლავდნენ, დღეს სარბოვებისგან არ დასიბოძებენ.

უფროსმა მხიერა სეპტიკურად აიჩინა და გამომიხიბელს ჰკითხა:

— რას აპირებთ ახლა?

— ვერ სხეუციის ინსტიტუტს ვნახავ. შეუვადები დავადინებო, ვინ ახარება ბოლო წღმუნა და

სად წავიდა. თუ მკვლელობა ვაჩქარებდა, ვერ დგებოდა იმისთვის ის ცინსობა. ვავიბებ ამოგან ბავუარიანში ვერ დადის...

თავი მესამე

სულამე მაქინა რინის ობოლბანთ ვააჩრებინა და მოავარ კანკალად დარჩენილი ორბოლავი მტე-რი ბერძენულად ერთად ფეხით ვაიარა. კრამინა-ლისტებმა მთავარი მოთხრობის ახალი შენისის ხალკული დრებრები, მერე სულამემ თვალ შევიდა სტუდენტთა კრებას და მომავლ მანას და არჩევანი ერთ მამობტ შესხვებობის ყმაწვილუ შეჩერა, რომელმაც, ის იყო, კიბე ჩამოიბინა.

— ერთი მობრძანდა, ვენაცვალა, — თითო მო-ბიჭო სულამემ.

— რა ვგირი ხარ, ბიჭო?

— იაშვილი, — უნახუნა ბიჭმა.

— ფაულტბიტ?

— ფაულტბიტ აქ ერთია — პრაქტიკული გე-ნეტიკის ფაულტბიტ.

— შეგერ, ამ კიბეზე მარცხენა მხარეს რომ ჩამოხარება, არ იცი, როგორ უნდა იაო? ხომ სევ, ვერ აჩაღდენს მოძიარება. ყველამ რომ სხე იაროს, რა ვამოვ?

ბიჭი შეიშურნა და სულამეს ცოტა არ იყოც დამფრთხალმა შეხედა, იგი ხუნდენდა მიხვდა, რომ საქმე საბიჭო ორგანოების მუშაუბრას ჰქონდა, მაგრამ ის იმხელბობს და მოავარ კიბოს უყან, ვერ გაეყო. შამბე პაუზა რამდენიმე წამს ვაგებდნენ.

— დირექტორის ვგარი თუ იცი? — ჰკითხა სულამემ.

— დაბა, ქერქაძე.

— მოავდივობ?

— დაბა, ვარსიანდები.

— უფროსი კომპლენდის?

— კომპლენდის არ ვიცი, — უნახუნა ბიჭმა და მამინვე დაუბახა: — მე ამ სესესტრის თითქმის არ დავდივობ. პრაქტეკა შეიძლება.

— კარგი, თავისი მოხელა არა. — უთხრა სულამემ. ბიჭი წავიდა.

სულამემ ახლა ერთად მოხიერე ქალ-ვაჯი შეაჩერა ვერე შამ დაუსაქმლებს კომპლენდის ვგარი.

— ქობიძის ვგარი არ იცინა. ტეხება, ინსტიტუტი არც ისე ცნობილი კაცია — უთხრა მან ბერძენულად. — ისე კი, კარავად მიწყობილი ინსტიტუტია.

საკვიბოვლო დარჩახალბეს ვიკვ ყმაწვილი გამოვდა და ლაბორატორიისკენ განწავა.

— შორი ერთი შენს ვაგზარას, — დაუქანა გამომიხიბელმა.

ბიჭი ვაგზარად და სულამეს თვალის თიხილთ მითხრო. უთხრა ტანის იყო, საქმად ობოლი, ღლი და გონიერი გამომიხიბელებობას.

— რა ვგარი ხარ?

— ავჯიბებ თენებს არიბლის ძე.

სულამემ ბიჭი თვალად ვაუსწორა. ბიჭის თვალის უთქმუნა რაღაც თავიხებური შეღვენებლი იგრძნობოდა. — ახავებ? — ვახსენა სულამემ მისი ვგარი. ეს ხომ იმ ხარაბუხანავით მკვლადინარეწული კაცის შუთია, ქობიძის წყალობაშივე ხუთი წელი ადრე რომ დაიბრია და საქმეზე პირველ ჩვენებას მისცა.

— მითხარიო, კადრების განყოფილება სადაა? — იკითხა გამომიხიბელმა.

— მეორე საბოთულზე, მარცხენა — უნხსნა ბიჭმა. სულამე და ვეგი პირდაპირ კადრების განყოფილ-

* იხ. „დროშა“, № 8, 5, 6.

ბიკავი გაემართნენ. კადრების უფროსი ოცდაათობდ წლის, საფრთხიანი კაცი იყო. სულაძემ დაახლოებით აუხსნა, რომ ქლიბის შესაძლო მატებს ციხეში...

— სულ ათასი სტუდენტი გვყავს. ის არც თუ ბევრია, — უპასუხდა განყოფილების უფროსი, ხან ხან სულაძე აბიტიურენტების სურათებს ათავსებდა და მათ პირად ხაზებებს ფერადებდა. — არის პროცედი პირად ინსტიტუტის დაგეგმვა, ან პირაქით — სასფლო-საფერო ინსტიტუტის შეგვიერთონ. მაგრამ ჩერკეზობით ირანეთის ციხე-სიბოტის უფლებად შეინახოს დირექტორის იტო, ქერქედი. მოადგილე — ვარსკლამიძის ის უფრო აღინიშნავს, თავის საგანში მანქანადმანარ ან ბიჭუნებს. ამას ცხაბად ციხის სოფელ, ფოხის კათედრის დირექტი. აგერ, რბის პალატოში...

სულაძემ გადაიხედა ენობი და ასფლტაინი ბილიკის განაჩარას მდგომი პირმარტანა და განიანი კაცი დანიანა, რომელიც რაღაც ხვალაწურს გადმოტარებოვნი მომხუბვ დაჩაბებს დასტურებდა. პალერ, შარვალი და ფეხსაცმელი იმდენად მოდური იცა, რამდენადაც კი დასაშვები იყო მისი ცოტა არ იყოს შესუბუხ კომპლექტის კვლობილნი, ქვიდა არც ბუნება და თავისი ახალგაზრდული იგიობა სტუდენტებში თითქმის ან გამოირჩეობდა, თუ არ ჩავთვლით უწყვეტ, უციურების და თვალში საცდელ თვითგამყოფობის გამომტყველებას, რომელიც მრავალ სახეზე ეწევა. იქვე რბის ეკლავა იფეცა, რომლიდანაც ცხაბედ, ტექნაოს, ახლა გამოვივინდა.

— ეს ციხის? — ეითხა სულაძემ. — განა ფოლალაში პროფესორი აღარ გვაყო, რომ დირექტორის მოვალეობა შეასრულო?

— როგორ არ გვყავს, მაგრამ ეს ვარდისანობის კანდიდატურა. მისი ნაასპირანტია და მისი კათედრის წევრი.

— როგორი მუშავს? — ეითხა გამომტყველმა.

— ისეობა არაფერი, — უპასუხდა წარბოვულ კადრების უფროსმა, თუმცა, აქ უკუვარი. ვარდისანობის მაგიონ შტატის მონასკვებულად დიდი შრომა დასა, სპირტო, კათედრა სუბია. როგორც მან, ვარდისანობისმდე არაფერ ვერ დაამთავრებდა.

— თუ არ დაამთავრებდა? მოგვსვენებთ, წოგს არც უყვარს, რომ გვეგრძობდ მდიდრი მუშავსია სუჯავა.

კადრების უფროსმა მტრები აჩიქა. — ვინ იცის? — ყველაფერი შესაძლებელია. — ახლა, სებათაშორის, იქვენ სტუდენტებს ვესაუბრო. როგორი სტუდენტია... სულაძემ ბოლენოტი ჩაახტა და, თითქმის ჩაქერილ ვაპრს ციხედა — ალუაქი თინჯირო?

— ჩვენი ფილიალის, რაღონ, დონდი, მგონი ჩვენი პროფული რაღადი არ მოსწონს. არც კი ვიცი, შერჩება ასე ან ინსტიტუტს, თუ ბოლოს სხვაგან გადავა.

— განსაკუთრებით, — თქვა სულაძემ, — შეიძლება ვარდისანობის ვესაუბროთ? — დიახ, წამობინადნო!

ვარდისანობის ხალაყის და კარავდ მოწყობილ კაბინეში იქდა, სულაძემ მას თავისი დოკუმენტის უფრო უხედა.

გამომტყველი სულაძე, გუშინწინდელი მკვლევარის საკმეზე ვახუთი.

ვარდისანობის გამომტყველებს სკამზე მიინიშნა. ბიჭუდის მხოლოდ უფურადღებოდ თვალი გადაავლო.

— დიდი ხანია აქ მუშავობ? — ეითხა სულაძემ. თუმცა კარ კიდევ კაბინეტში შემოსვლისას გაზრახული ჰქონდა საუბარი მკვლევრობის განმტყველებად დაწეო.

— ფოლალის შემქმნი დიდაან. — მამ, შეიძლება ითქვას, ამ დანესტუდენტის ერთ-ერთი დამაარსებელი ხართ!

— დიახ, ფილიალს დიდი შრომა დაგებაჩე — უპასუხდა ხნით მოუფო მოხუცმა. ტექნაოს, რომ ამ სიტყვებს იგი რაგვედ არ წარმოთქვამდა. — მარცხი მისოცოში მე და ბიჭორს დავლიანიმე ოცდათხრეტიტეჩ ჩავდილი.

სულაძემ ვერ გააზნოლა, რომ ბიჭორს დავლიანის სახელი არ ვაგურო.

— მანადიდ სა მდღეწობილი, ბატონო?

— საჩარებოვნი ზუსტ ხელსაყობია მოვარის ინსტიტუტი — მიხატება იდენად ამობობრა, — იყო თანაობი რანგინათა. იქ გუშუბილი უფროსის მიაღვილიდ.

სულაძემ ამობობრა, თითქმის საქმის ფოციკალიურ წარწევი გადასადა ემტომებოდა.

— თქვენი მუდულ გვიჩვენებს, რომ მკვლევრობის მომწევილი ვარგონა დაზარალებულის უფროლი და შემუდებდარბოლი მაქნისის ხმა, ადასტურებთ თუ არის ჩვენების? — თქვა მან.

— დიახ, მეც ვავივინე უფროლი და მაქნისის დაჭერის ხმა. მაგრამ არ ვიცი, უფროლი დაზარალებულისა იყო თუ არა, და არც ის ვიცი, მკვლევრობის მომწევილი იყო ის, თუ სხვა დროს, — უპასუხა მომუცელ კიდა.

— მაგრამ თქვენმა მუდულემ იცინა ხმა, მან არ ვავიჯობათ თავისი აზრი: ვის კლავდნენ, ვინ კლავდა ან რაბოლ კლავდნენ?

— დიახ, იცინო, — თქვა ვარდისანობემ. — მაგრამ მან არ იცინა, ვინ კლავდა, ან რაბოლ კლავდნენ.

— მერე? თქვენზე ამან შობავიღლებია არ მოახდინა? თუ არ გვიდები, თქვენ ქლიბების კარავდ იცინობდით!

— მე ვერ ვავუბნობდი ტებს, როცა დარწმუნებულნი არ ვიყავი, — თქვა ვარდისანობემ. — ვარდა ჰეჯა, (მომუცელის სახეზე ერთ წამს უჩრებელი გამომტყველებდა გავტრობა, თითქმის რუბენოლა, რომ იძულებულია თავისი ფიჯიკური უღუბლება დომოწილს) — მე არას ვუხედილიდ, ბატონო!

სულაძე ამარ შევიდა, მხოლოდ გრძობდა. დავტარებულნი შერბით ახედა ბიჭრისკაცის გამოთვლულ სახეს, რომელსაც ამ შემწევილები დასაბუნავან მოქცეულობის, თითქმის ტანების იფილი იყო. მაგრამ ვარდისანობის უფერული თვალში მანაც ვინაინობოდა რაღაც, რაც თითქმის მოუცვერების მიაინშნებდა და ბერკავს საშუალებას არ აძლევდა, გამომტყველებს კითხვებს ამ პირობებისათვის ბუნებრივი ფაგვროლობით მოქცეობოდა.

— ქლიბების კარავდ იცინობდით? — ჩუხად ებებოდა გამომტყველებმა.

— დიახ, საქმობი.

— მაინც, როგორ? ამ წელიწადს, მაგალიადა, რამდენჯერ შეხვდით ფილიალს ვარგო?

— აღბო, ზოტორი-იქსეჩერი, ერახებლ ხანკეტზე, დესტრატისი მუშეგო, ორტერი გადგენებში, უქანს-ტენულად — იქ, უტოწინონ რომ ბინადმტყველები.

— დანარჩენი რომ შეხვდებო?

— ერთხელ ჩვეინა, ერთხელ კონკრეტულითინა, თინაობაზე — უფლოსოდ დააუსტა ვარდისანობემ.

— კონკრეტულს ხალაან იცინობ? — ეითხა სულაძემ.

— მას ჩვენი მუდულ მეგობრობს.

— ამ მუდულის მუდულობით ვაიცინობ?

— არა, ქლიბისის მუდულობით. ტრობულ შემუგებებში, ჩვეინა თანამშრომლის წლისთავად მოვილივით და ქლიბისმდე აქ რამდენიმე კაცი შევკაბებო.

— თითქმის ქლიბისმდე ხდე ვაიცინავ?

— ერთი ჩვეინა ნათხავის იქამში. შემხვევითი მოცაკი უფრო, რომ საშუაობის ციხებს და გამოვლა შევათავაზე, ჩვეინა წერე რომ იტროს გაფაგვროვადი და კომინანდის შტატი გვიჩინდა.

— როდის იყო ეს?

— ათას ცხრას ორმოცდაათეცხმეტში. — იცილი მისი ბიოგრაფია? — მხოლოდ ზოვად ხანებში. — მერე, რომ მომწევილი? რაბოლ სკანია, რომ კომინანდატად გამოდებოდა?

— დარბასელი კაცი იყო, წარმოსადგერი უხედასა, რომ მისი იქდა და ხალხთან უტოტიტობისა იყო.

სულაძემ ერთხანს ვაჩუხედა, მერე ეითხა: — მაინც კარავდ ვერ ვავივინე, თქვენმა ცოლმა გიბობრა, — ქლიბისი კლავდნენ?

— მგონი არა, თუმცა ვაჩუხედილი ვიყავი, რომ იცინოდა, ნანდებულმაწოქს.

— აქი კაბინეტიარ? თქვენსა? თქვენსა? თქვენსა? არ უფიქვამს, ხან როგორი ნანდები თინას სტუდენტ ქლიბისის ხმა იცინ?

— მოხუცი წამით შეეყოფინადა.

— შეიძლება, თქვა კიდევ უკიდო შალაოა, თუმცა, მე უფროსად მოგვხედილი, რომ ის იყო. სულ რამდენ ან რიო წუთით აღრე დასწობილი.

გამომტყველებმა დასაკიბის თვალად გამომკვლევად გაუსწორდა.

— კარგი, იცინოდა და მოვარე ქურჩისკაცი წავეყვინა, — თქვა მან, — მერე თქვენ სხობოვით, მარია გვტოვან დარტყა, თუ თინათინ გადამწევიდა?

— თვინათინ, თვინათინ. მე, მართალი გიბობრა, მაგის ციხეც არ მქონდა.

— თქვენი მუდულ ხალაან იცინოს კონკრეტულს?

— ვაგრაში ვაიცინო.

— კარგი, ზუსტად და ვგარამბისაც ხალიდაან იცინობ?

— ზუჯია ბიგინათინა ვაიცინობთ, ერახებლ ბავუჩიანშიც ერთად ვაიცინებთ.

— კონკრეტულად იქ იყო?

— დიახ, მგონი.

— ალუაქი?

— ის ჩვენი ცოლის ძველი ნაცნობია.

— ვგარამბისეც არ ვაიცინო მისასხუბით.

— ვგარამბისეც მე არ ვიცი. გუშინწინ პირველად ვხატე.

მოხუცის დამრტილ სახეს ეჩნებოდა, რომ კითხვა-პასუხად დაღალა და ამ დასაბების გაღლება უყვერიდა.

— ერთი მიბრძანეთ, — უფობა მას სულაძემ, — დაზარალებული ცოლგამგებულ კაცი იყო, შედარებით ახალგაზრდა, წარმოსადგერი. ხომ არ შეგინჩნეთა ოღენში: ვინებისან ქლის ნადავლ ტბროლა ხომ არ მქონდა, ხომ არ მქონდა ვინმეს საბუნველი, მის მიმართ. თავის მუდულზემ ეტვიანობა დაციო.

მოხუცი მიხედა, სადაც ჰქუნდნენ, მაგრამ, ტექნაოს, უყვე იმდენად ჩამქარილი კაცი იყო, რომ ამან მასში მდღევანე ვერ გამოიწერა. თუმცა, მის უსხოსლო ტურწეშია ახვედ ჩვეინა თითქმის უღალაობის ტანჯვად გამოქობა.

— არ შეგინჩნავს, — თქვა მან კიდა, — ბოდიშო... თუ არ ვეწინებებით, ერთ წუთს დატბოვებთ, შეგინან დავალბა უღნა ბოვი.

ბერკავი ეფხეჩე წამავდა, ცოტა წინ წარბოლა კაბინეტი წელი ნაბიჭო ვაგაქობა. იგი საშუალოდ ოღენად მალული და წოლადიანა ოცნებობდა, თუმცა ახალი ჩანდა, ტარზე ნახებინარებით ცილა. კრიმინალისტებმა მას თვალთ მოგვარებდა ვაყოფოს.

— ხედავთ, სად ვაბატებენ? ზამთარი-ზაფხული ერთად უტარებენ. ეს კი გვეუბნება, ქლიბისის წელიწადში ზოტორი ვხედებოდილი — ჩვეინად თქვა ზურდულმა.

სულაძემ არ უპასუხა, სანამ მოხუცმა კარი კარავდ არ გაიხატა.

— თინა კონკრეტულმე, ვაჩუხე რომ იცინო, მაშინ იცინოდა—თქვა მან—წინააღმდეგ შემხვევითი დაზარალებულის ციხეობის ვერ ვაგაგონებდა და ჩვენც თითხანბ მის ციხეობის ვერ ვაგაგონებდა. მანხალამე, ვიდაყის უფალაყოფობდა. მაგრამ ვის? თავის საყვარელს და ვაგრამა ცოლს, რომელიც თინათინ არ წელი ახალგაზრდა. გამაგეე კონკრეტულმე იცინ, რომ ეს ვარდისანობის თავის ცოლზე ეტვიანობდა და სწორედ ის სუჯავდ მხედველობაში, ქლიბისის მომულ კოლეგები რომ ახხენს!

სულაქა კლავ კადრების განყოფილების უფროსის ოთახში იქცა.

კადრების უფროსი მოთმინებით ფურცლად უყოფო აბიტირინტა ანაზურად დღე-გამდღე საქმეებს, ვადების და ქალებისად ამ ორ დღეში შეტარებული მოკლე ცნობებითური მათი შემდგომი ასავალ-დასავალის შესახებ გამოძიებებს წინ უწეოდა. გამოცდებზე ჩაქოლ აბიტირინტა დაალოდინო ოთხი მზეხუთი ახლა მუშაობდა, დანარჩენი სტუდენტები გამხდარიყვნენ ან აქამდე სხვა სასწავლებელში. სულ ოციდენი იყო ახალი, ვისი კვალიც ტრეკინობი არის ჩანდა, უბრალო პეტიც, სულაქემ მას საქმეებს ცალკე დაეპირა. უნარგულისა ქალი დაჯარული ჯიწნა ურჯოა, იქნებ იმიტომაც, რომ ფურცლის გამოკლა, როგორც მასალებიდან ჩანდა, ბოლო ამ ბოლოდან მეორე იყო და დაბალი ნიშნის მიღების შემდეგ აბიტირინტების მიხედვრისათვის ბრძოლას აღარ განაგრძობდნენ.

სულაქემ დიანად ვინაფურცლი მის შიგარდარჩული საქმეები და ნაშრომის ცხრობა, აწყობებს, ატვიტობარათების ხელსა და შინაგანს ცდებ ერთად ჩააკეთებდა. ზოგ აბიტირინტებს წერა ხატებდა, ის ორი თვედ გამოძიებულსაც კი ასე მოკლედ და მოხერხებულად აზრის გამოქომა ვადებდებოდა. ზოგი ნაწერი კი ბატონუდური იყო და წინადადებებს — ოღორ-იღორი. მაგარი აველა პორტრეტთან „ოთხი ექსელს“ — აწყობებს, რომ ზედ კუხონს გერა, გამოძიებებს ახალგაზრდა, სხუთა და ხალხისთან ხატები შემოსიქცოდა.

— ლუიო ამბავიანა ვინემ? — დოვრითონ წარმოთქვა სულაქემ და ბიჭების ანეტიები ისე დასლო, რომ სურათები ერთმორების გვირდო მთქვა, — თუცა, რა უნდა ვაგვირდოდეს? — გამოძიებულს ამოირისა. — ამ ორ თვის წინ შემოვიტვა ვკვირად: ერთმა ახეთმა დაწარქვა სახტურმო „უხოვაი-თან“ უფდათი წლის კაცოდა. ვითხებთან: „რა დაგვიშვა? იცნობდეს?“ — „აიო, რა ვინდავინა?“, „მერი იცა, ამისათვის რა ვაგვირდინა?“ „იცის!“ მაგრამ ამში სტურის სინამდვილში იმდენ აქვს, შემზრბინო, „იპა, რატომ მოკლეთ? რა მიზანი გქონდა?“ „მოკლეთ კი არა, დაკლავთ! სხვის გაფოთებულნი, ვერ ვაგვიტ, რის გამო დაუარავს ფერი — შუშის თუ ბარზისგანა.“

სულაქემ ხელი ჩაიწია და მაგიდაზე გაშლილი ანეტიები დასტავ მოკრიფა. კადრების უფროსის მას, სამომარზე მისული ვულშემატვიტარიყო, მორიდებით უსწინდა.

— შეგიძლიათ, ეს სურათები გამომარაგოთ და გაამდილოთ? — კითხა მას სულაქემ.

— დიბა, რა თქმა უნდა. სხვათა შორის, მე არ ვიბიარის, რომ ჩვენი ადმინისტრატია ხუჯავალიდ შეგებულბაშია. თუ ვარდინამდისთან ამ ცანკისთან საუბარი ვგზრო კიდევ, სჯობს დღესვე წახოთ. — შეგებულბაში? — გაკვირდა სულაქემ. — არაი, მაგრამ, ამ კვირიდან დაუწერებელი განყოფილებაში მისაბეთი ვაძლავები იქნება. თქვენი დირექტორი ამ საქმეს მარტო ვაუძღვება?

— დირექტორი ერთ კვირაში ვაგვიშვარება, — თქვა კადრების უფროსმა, — მაგრამ ესენი უკანასკნელ საკვებს ჩამოუსწრებენ. ყოველ ზაჰირას ცვრი სხებენენ. ბაკურიანში ათ დღეზე მეტა წნით არ დაღენ.

— მამ უველიან ერთად აიყარნენ! — ისე ხუმრად წარმოთქვა სულაქემ, რომ ჩანდა, ეს სიტყვათა იპისთვის ჩიალპარაკა და არა კადრების განყოფილების უფროსის განავრად.

(ბარკობლბა შემდეგ ნომერში).

ჯანსონი მუხადანიას

ღამის ოთხიდან საათი მესრდობა. მე და ვულები ვაპე დასამბიზლად ვეშადაბობები. ის იყო ლემინალის ორი უღუფა მივიღე, ჭელებტას მიღებისას ვუსწრებ, რომ ამ დროს მუხადანიას ბილიან სროლის მას მოისმა.

— მოკლ აზლა კი ნამდილოდ მოკლა იმ შეჩვენილბა! — წამოაიკვლა შემფოთებულმა ჩემმა ცოლმა და ხელი შეტრჩენილი რომანი, ძილის წინ რომ კითხულობდა, იატკაზე დევნიდა. შუშამ ავიტანა, დავიბნინო, აღარ ვიცოდი, რა ვკვირა.

წინა დღეს, ცეკვიანობის წიაღზე ჩვენი კარის მებოლბებს — ალად დაქორწინებულ ცოლ-ქონის ოთხში დღი ცნობიერება მოუხდათ. ტრავირი პრეპეტილი სწრაფად და იაღად ვეგებულ ჩვენი ფეას-ნარბილი ნადასტეხობინი სხლის სიგორფანა კლდულში აველფერი მავილით ვგვსიბავს იყო ერთი ვითომბეული ლანდვა-გინება, ავალავალი, მწუწე-მწუწეა, შუბბლების აფად სხენება, ლწევა-მეტევა: ვაფორბებულ ქაჩირი ცოლი მიკლიოთი ეტვიტებოდა. იცოდ, სიტყვის კაცი ვაჟ, მიბი-კა-გებსა და ლნა-დაკოტეტს თავს თუ არ დაინებდა, პირველ ტეკავს წენ დაბახო მაგ ლეღული მკერდს, მეორეს — ჩემს თავს, მესამეს კი ვეჭვავალი.

შეუღებელი, სინაწულმა შეეგიატრა. თარმე უნდა ჩაეჭურღლეათ ამ კონფლიტში. მარმე ტეკალი უფთლბა ადნება — ცოლ-ქონის ჩხუბი ტეკალის მართლი ვეგონა. აბა, რა ვიცოდი, რომ იტყვიანი აღბოთინი ასე ტრავიკულად დასრულდებოდა. დრო კი აღარ შეთენდა. როცა ტელეფონს ვევი და მიღების უნარეკვი, ამ დროს მეორედ ვისმა სროლის ხმა.

— როგორც ჩანს, სიტყვის კაცი ყოფილა, დანა-პირები შეტარდა, — ჩამდაბლა წარმოთქვა, ჭელებტას მრავლისმეჭვილად ვადაბუდე და, ყოველ-შემზიბებისათვის, სსწრაფოდ დახმარებუე ვამოვიბახე.

ათოვლ წუთის შემდეგ ეზოში მილიციის ოქრატული მანქანა შემოვრიალა, იქიდან მილიციის ორი მუშაკი, ერთი გამაღრი ფტოკორისკინდენტი, სამედიცინო ექსპერტი, კონენდანტი და ვერანდელი წახავი ვამოვიდინენ. ჩვენი ტრასპორტულიანი მერისის ოთახგამდევტელი ლევიტე მებოლბებით ავიტს. იყო ერთი წვილ-კვილი და მოთქმა, კალბელი ლინდვადენენ მკრებს, ამჭებენ ამბარებულდენ. მკვლას, ზოლი ყველიანი ეფთხიზად ამტეკადენენ მკვლას, რომლებიც ორი შემზიბანი ახალგაზრდის სიციხელ იმსკვებოდა.

მილიციის მუშაკებმა კრა შემბეტრეს, მეც ვმხადებენ შევაყვინი. დერფანში სრული წესრიგი სუ-ეფვიდა.

— საშოლ ოთახში — ვასცა ვანაყრებულმა უფროსმა და ნავბი წინ ვაგალო. ამ დროს მესაგულ ივრიალი თოფმა. აფიგულ ვაგვივადიანი. ააღბათ, მკვირავი თუ მოკლა? — ვაიფელ ვენუბნაში.

სრული ვარდინივლიდან მოისიდა, — დაყოფი იარაღი, ვერსად წავიკებოდა — შეტყვიანი მილიციის კაბრანმა და იარაღმომარცხებული ის იყო სამაზოფულში უნდა შეტყვილიყო, რომ მეთოხედ მოისმა სროლის ხმა.

— დამწიქი, — შესესმა მილიციის კაბრანმა. ყველიანი იატკებ ვანიერბოთი, — ეტობა ველო-

ფორტი მკვლავის სრულად კრწინდელად, ოფიცი-
ლის სატრახუმო ჩაეკვიტე. საათოლო ამბავი-
ლის წინაშე კრწინდა — უნდა დახდებოდა მხოლო-
დო ციცილად უნდა შევიკვირათ — ვაპე დაბახო
ხნით დათმობა კაბრანმა და ბრძანება ვასცა მუშ-
ველი რამბი ეტობი როცა ვეხუთებ ვასცა სრო-
ლის ხმა, სახეგარწინებულ კაბრანი იატკინდ
წინათგადა და ვანარებულმა შესესმა მკვლავს ვან-
ხნით ვათვალდა ეტობა, იგი თოფით კი არა, ხუნ-
დავანიანი ხეღერი პრეზინენით ისროლა... სროლის
ხმზე ვიყენა.

იარაღმომარცხებულმა კაბრანმა სამარჯულოს
კარი ვაგებულმ მულო და მოლოდინელობისაგან
ერთ აფიგულ ვაგვივდა. სამარჯულოს კართან წი-
თული ფერის შედღებულ სთხე ენახდა. — წი-
ნადღებვობის ვაწევა უსარბო, დავგებინო, ვერ-
სად წავიკებოთ! — ის იყო შეტყვიანი კაბრანმა,
რომ მივექვდე ვასცა სროლის ხმა. ოპორტული
მუშაკი როდი იტყვი, აფიგინი მბიზნი მას სრო-
ლის ხმზე უსარბო, მაგრამ ამოდ, ყველამ ნაწლად
დავინახე ოთახში ჩაწრეხებულ ტეკვლის ბო-
ღებთან ერთ-ერთის როგორ მოსწავსა სავბი და
ხმარები შეასკდა ჭეუს. ბოლოდან კი მოწილოთ
ფერის ვაგვიტეული მჭევე ტეკვლი ვამოვიდინა.
— იატკებ დაღორე ვეგებულ ტეკვლს ვარბან-
ლი ნავბი მისდგომიდა და სთომუნებები ცვლებუ-
და.

ვაგვიტეულინი, ჭერ კიდევ გამს ვერ მოესტუ-
ციეთი, როცა ვეუბ დღებინდებ დაბრუნებულნი,
ხელსაგულად დაეკვიტე, სასლალოთი ცოლ-ქონი
თავიანი სამარჯულოს შემოიჭრენ. თოქის მათი
მოხილის პატესაკებლ მჭეველად ვასცა სროლის
ხმა და ქეთისათვლდ წინა დღეს სახეგინდ მარტო-
ვანი ტეკვლის მემუღელ ბოთლი საღვლის ჩაბეჭე-
დაცოდა.

დღემდინო ცოლ-ქონარმა მუწელ ჩაიხე მივივა-
ტრეს, დეკლემბლბა დასასკლბა თავი მოიჭრა და
დაჭებულბი დააკვი. ჭერ ტალიანდელი სთვე-
რები მიბისმინე, მერე სტევის მომუსხეტელი და
კარგი დრო ვაგვიტევი, ის იყო იორბარე, როცა
მოლოდინელად ჩვენს ეზოში სრების ვაგვიტე-
ცილი სასწრაფოდ დაჭებრებს ოპორტული აჟოლ-
ვა? შევირდილა. ალა ვაგასსენდა, რომ ხუბი სა-
ათის წინ პირველი სროლის ვაგვიბთანავე, მილი-
ციასთან ერთად, სასწრაფოდ დაჭებრებს მანქანაც
ვამოვიტე. ხმარები დაბრუნებულნი აფიგინ-
დამბი თორასხალბით ეტბი ვამოვიტე, მას ეფიგ-
უნე ვამოვიტე ჩანდინი სასეს სთი მუჭევი, რომ-
ღულნი ვამოლ საკაცეს მოარბიყენენ. ეტბმა და-
ცირებულბუ ეზოში მიბი-მოიხუთბა, სთავებტი
ვაგვიტე და მერე ვემქვინდ ვამოვიტე — აკვირავ,
ხომ არ აგვიტევით სასე მოხდა უზეღური მკვლე-
ლები?

ჩვენი ვინწინო, ზემოთ ამოსულიყო. პირველი ს-
ტევის, როგორღე ოთახში შემოვიყარნდლბა ეტბმა
წარმოისტევი, ეს იყო — ვაგვი თუ არა სტერილი-
ზებულნი ვამბა? როდესაც ყველაფერი შეტყო,
ეტბმს ვეღა დასწუნდა, რომ ცოლ-ქონის სასწრაფოდ
დაჭებრება ვერ აღმოჩინა. მაგრამ ეტბი ვაგვიტე-
ყველილი ცოლი ლატკე — მინაყანამა დალაშ-
ყველი მას ერთი ნაჭერი ზაჭაპური, ორი ბოთლი ტეკ-
ვალ და ერთი ლეჭა ზამბა უფეშეშა.

შეცხებულბი ეტბი ბურტყუნით დამევა კიბე-
ზე, ვაგვიტეულბა მანქნის კარი ვამოიჭრენ და
ის იყო „ელოვა“ აფიგლიდან დამიბა, რომ სას-
წრაფოდ დაჭებრების მანქანაში ორგერ ზეღებლდ ვა-
სცა სროლის ხმა.

თხედაი 1.

ს ე შ ე ს ე უ რ ტ ო ს ი ე ზ ო ზ ი ე წ ე რ უ ლ ი გ ი ზ ლ ი რ ი თ ე ა ზ

დამოკრდა მსოფლიოს ჩემბონატი ფეხბურთში... რამდენმა კაცებმა წააგო სანაძლო, იმედგანე მოიყო.

დამოკრდა მსოფლიოს ჩემბონატი... მგარი დანერგა და ცკვე ბერი დანერგა... მგარი რასაც აქ ვაამბობ, ვერცერთი გაზოში ვერ წაივთხავთ. ფუფას პრეზიდენტმა სტენლი როუზმა თავი მოუყარა ფეხბურთის ცნობილ სპეციალისტებს, ეს იყო ერთგვარი საფეხბურთო სიმპოზიუმი, რომელსაც ესწრებოდნენ გამოჩენილი მეცნიერებიც. ამ შეჯიბრებამ ახალი პორიონტები დაუსახა მსოფლიოს ფეხბურთს. მოკვავას სტენოგრაფიული ჩანაწერი.

სტენლი როუზი — ბატონებო უჯანსკნელი წლების მეცნიერული აღმოჩენათა შორის ჩვენს განსაკუთრებულ უნაძლებას აძირობს ახლგაზრდა მეცნიერის გუიე ქუნდჰაის მონოგრაფია — „ფეხბურთის საწიხები მოპრდოსის ოინიკოლოგიური მეტაბოლიზმის გენეზისის შუქურ“. მკვლევარმა დამოკრდა, რომ ფეხბურთი ინვლახელებს არ გამოუყონია. ამ თამაშს ცნობათა გერსიულ პოპრისია. უფრო მეტიც — ამბობენ ისამა „ლოადაც“ ეს მომედგა პელის შენობა; საჩივგა მიმდებრე, დემთქალო, პედლანა დის აქილეისსაო“. ბერინდლად უფრო კარგად ფერის: „პედელოა აქედნის...“ ეს ოაფეა, რაც ორსულად მედელოა... აქედან გამოდინარე, სახეისი პედელოა, მოპრდოსის პელის სახელო მოკვას პელისა ან პედილის ფორმით. ეს ეს უპკარად უფროდ გამოქქმა, ან უპადრებ შემთხვევაში გემოინერელო. თუმარე მოპრდოსის ამის შემდეგ თეთი პელისე აპირება მოების დანერგა, მაგრამ ვეღარ მოკვას: ტრეოლებსა და აქედლებს მაგრეს სქიდა არაბობა იქტურად, აქედლებს ეტბარობდა. ვანრისხებულ პარისის ოინოსი თუალებში მოურტამას და დურბერისა. მკვლევარის სინაფლს გამოქქვას.

ახეიო ძალა აქვს მეცნიერულ ლოკოსს. მაგრამ უფრო დიდი ძალა აქვს ფეხბურთის, რომელიც ლოკოსის კანონებზე მაღლა დგას და გამოთვლილ მანქანებსაც ეს აბურავს ივლებს. ჩემი პირველი სიბევა ასეთია: რა დავამახსოვრებო ავედრულ უფრო წარსული ჩემბონატიდან? ლერე (საზრდობის) — ბატონები მე, როგორც მათგანკოსის, ვამეგობა ნადენის ვაგრებოს მომეტე: ნოურონი, ლნი... თბევი, უპაბო, უყუდას გასკოლი იისი ქვეუი ან ლის ველი, რომელსაც დიდი მნიშვნელობა აქვს თანამედროვე ადვტრბაში. მაგრამ ფეხბურთის ველზე მისი გამოყენება ვერ მოახერხებს ინვლახელობა ფეხბურთელებმა. ნოუტურის ეს სწორად მისი მოკვარის აღმოჩენილმა მიზოლოდობის კანონმა შეუშალა ხელი. მექსიკის სიმაღელზე ეს კანონი სხვაგვარად მოქმედებდა და რატომღაც ინვლახელობა კარო უფრო სწიზარდ იზიდავდა ბერბრებს, ვიდრე ეს ვაგაოვინწინებულ ჰქონდა აღდ რასისთვის.

სტენლი როუზი — რას იტყვი, ბატონებო, ჩემბონატის შედეგებზე?

პარუაინი (საბოთა კავშირი) — ეკნესურაში მხოლოდ ერთხელ მივედი მონაწილეობა, თორემ მე ვიცი, ვინც იქნებოდა ჩემბონატი.

ქუზილა (ურუგვაი) — მე მიიღწეს ვიხილ სე-

ნორს პარუაინთან, რომ ეს შესაძლებლობა მოვედებ. მართლაც, ვილის განსაკუთრებულნი არ მყოფი, ცოტა კარის ზაზეუ წყავიზირე, მაგრამ დიდი სურვილი ჰქონდა მესამედ ვამბობდივითი ჩემბონატიც. ვიკი, რომ ყოფილ რიზეს თასს უკვე მოიზინეს საშუალო საშროფელი წინადადება შემომაქვს, სტენლი ბატონო, დეკარსით ახალი პირი — პარუაინის ეკნეი. მას, ამბობენ, ბედნიერი ხელი აქვს.

სტენლი როუზი — ვინ მოკვწინათ ამ ჩემბონატში?

ქუელირი (გერ) — ინვლახელობა მეკარე ბონეტის... ჩემ მიერ ეკონო ვატინილი ვილის შემდგმე.

რეტრუეიხინი (საბოთა კავშირი) — მექსიკის პრესიმა ვაარკივს ზოგიერთი მოთამაშის სახეებურთი ტიტული — პედლ მეფედ მიიჩნიეს, ტოსტო და თარიზინია — პრინცივად, ხილო ასეთია: ის თავად. მე უველაზე მეტი ვიზინარე, ბურის ვანერგედი ხოლმე. რა ტიტული მეკვლეონს? როუტოვი (საბოთა კავშირი) — მომეწონა ინვლახელო ეკნერი, რომელიც ჩვენს ზოკოს ჩამოგავს, პედლ, რომელიც ძალიან მომაგრებს ბავსონს და მეტეზაფერი, რომელიც რადიკალი მაგვს გოლგამბიადრებს. არ მომეწონა, რომ ტბლტერე ბურტისუ ვაბატებულ და იერტიშის ისხევაირი აჩვენეს, რაც ვილაპარაკე.

სტენლი როუზი — რას ფიქრობთ ფეხბურთის მომავალზე?

გინატინი (ფუფას ვრეკინოლდენტი, საბოთა კავშირი) — ფეხბურთის კლასი განვითარდა უნდა ამაღლებს. ჩვენ გადააწვევით, ამიერიდან საბოთა კავშირის პირველობა ჩავატაროთ ახალი ფორმით. აქამდე გვეწონა „სკლის უმაღლესი ქვეუი, მას მოსდევდა „სკლის პირველი ქვეუი, შემდგომ „სკლის მეორე ქვეუი თვისი რუნდითურთ, მერე „სკლის და ასე შემდეგ, ახლა ეს ფეხბურთის კლასის ამაღლების მიზნით გადაწვევით, უველა გუნდი იქონი.

კლასის კოლექტივი. არ ვაგვიკრდებო, თუ მაღლ ვაივით, რომ ოთამაში, ვიქვამა, „სკლის პირველი ქვეუის მეორე ქვეუისთვის მეჩვეოდებ უნდა, ასმეხვეუ ქვეუირედის მეორეიანაც კრეწილის გუნდმა „საუბრალო...“ ერთი სიტყვი, „სკლის ზვიდმეტის ნაცვალად ათასამდე გუნდი ვეყოლება და მათში ნახეთ, რამდენ ოსტატს გაშვებრავდით!

სტენლი როუზი — როგორ მოკვწინათ მახსობ?

სანტო მერკოვივილი (საბოთა კავშირი) — აღფრთოვინებული ვარს აქ ბუერის სახილედ იყო. საინტერესო თორემეტრებიანს სარამოიხები დანიშნა, ისიც ერთსა და იმავე დღეს ჩეტოსლოკოვსკი და ბუევიტოლიკარსო. მართლაც, თამაშის წყობის არავის არ დაურდევია, მაგრამ აქ მოავარია მსაქების ტელემატიური სოლიდარობა: მათ ერთდროულად იხილეს ზმანება. ჩემთვის, როგორც ძველი მოქივტავისთვის, მოავარი მისი სხვა არის. ფეხბურთის ჩემბონატმა დიდი ვადტარებლობა მოახდინა ქიდაობის ტექნიკაში. ფასხუდრებულ გახ-

ლავი თამაშებულ კადრებს, რომელიც ვინცინე ვინაშის დროს აქ ისე უკარავდ იმ დამკვირვებულ სარმა, მოგვიდრდა და სხვა ტრეპირი აღდულები. რომ სკარბინია ახლადე მოქადვერე ერთხელ კივე წაბის ოინი და ჩემბონატმა ხელთა აქვს მე, მაგალითად, ასეთი ოდღობისათვის ეს არ დეკავარიმებლ, არამედ პრპოს მსაყველ მაღალვლენიკური ქიდაობის ვამო. წინადადება შემომაქვს, სპორტმენთა წახალისების მიზნით ამ ოდღობის ჩატარების შემდეგ მათ მიეწიოს ქულები ტენნისისა და არტისტისთვისაც, როგორც მიყვარებულნი.

სტენლი როუზი — რას იტყვი ფეხბურთში ახალ ტატკოტურ სქემებზე?

მარკეტვი (ურუგვაი) — ახლანდელი ჩემბონატი უფვალოაინ გამოდგა. მე მგონი, დროა დავიკის გაღვივებზე ვიზრუნო. ერთი მეკარე თანამედროვე ფეხბურთში არ არის საქმარისი. უნდა იყოს ოთხი მინცე, მათ შორის ერთერთი შეასრულებს მწუნდობის როლს, სამი კი განსაკუთრდა სპეციალობის მიხედვით: მანცხეა „ტრაიზინი“ სპეციალისტი, მარცხენა „ტრაიზინი“ ოსტატი და სხაარსო მოედანზე მუშეტბითი მაღალ ბურთების მოგერიებულ. ინვლახის მსოფლიო ჩემბონატის შემდეგ უარვეზად ვარებარებე, ვარც მეშხი უდლოდა, ვარც ვარინა, შეტრეველი და მათ მომეწონა. ახლიცენდრალიკური თაღმსამებლობის მიხედვით მსოფლიო და შემოვიღოთ ასეთი სქემა: ოთხი გუნდი, ოთხი მკველი და სამი ნახევარცკელი. ასეთი ფეხბურთის უმარატესობა ისიც არის, რომ შედისა სულაც არ ოთამაში. არც ნერვები ავშუბა ვინეს და ტრამისკანაც უზრუნველყოფილი ვიქნებით.

სტენლი როუზი — ურუგვაელებმა, რომელთაც არ მოეწონა ნახევარცკელი ვედალანარაში გამოხსოვა, რაზე სიმპოზიუმზე ფეხბურთელების ნაცვალად ბაერტის და ინფანსიების ვამოგზავნეს. ნეტა რას უნდა ნიშნავდეს ეს? ნოუო პრატესტს ვიცავდავებნე?

ლაროვი (საბოთა კავშირი) — არავითარი პრატესტი პრატესტი ოინოსის არსებობის, რას უნდა დედა არ უნდა მივიყო.

სტენლი როუზი — ვაქვო თუ არა პრეტენზიები ტელეგადაცემებზე?

უესპარავო (ურუგვაი) — ძალიან მაწყენინა სენირის ვიტკარ ნაწულობა, როცა მომარული ვოლბის ავტორი მიიწავა. მე მას ქართული სიმღერით შემოხილა უესპარავო, ალბათ, უველას მოგონებინათ: „არა მომარინა, მოიწინა, ახლა ჩემი...“ თუციც, ჩემო ფასი აქვს: პედლი წაილო.

სტენლი როუზი — ამით ვამთავრებო დღევანდელ სხილმას. მაღლ განზიზივო ქსოტოს მსოფლიო მსოფლიო ჩემბონატის ადგილის შესახებ. კარგი შედეგი გამოიყო მექსიკაში 2000 მეტრის სიმაღლეზე და ტრამაქულ სიტყვი ჩატარებულმა პირველობამ. მომავალში სკიორი იქნება ვედალო თამაში ჩრდლოდობის უნდოლვან ქვეუი. მომავალ შემდგარამდე, ბატონებო და კლასობრივი.

ჩაიწერა ოტობან მიმინოშვილიან.

საქ. სსრ კ. მარკეტვი
ბიბ. ბიბ. გენ. 35

პენსიონერების კვირა

ბრძნული განმარტება

ერთ-ერთ მიღებაზე ცნობილი მეცნიერის მკვლევარმა ცნაურებშია ახალგაზრდა ქალს.

— იგი, — ამბობდა იგი, — მე პროფესორი დიდი დრო ვარ, კუმბიტარული მეცნიერების დარგში გმოდუნებოდა და ელემენტარული წარმოდგენა ანა მკვლევარს მისცემდა. მაგრამ მე დღემდე ისიც არ ვიცი, თუ როგორ წარმოიქმნება ჩვეულებრივი ელემენტარული.

— ოო, მე მტვად უბრალო ამბავია, — წამოიძახა გაბრალებულმა ქალმა, — ამისათვის საჭიროა კედელთან მიხვიდეთ, თითო დაპირით და ჩამოთვლილი ჩართოთ.

ხმაბა სოფელი

— რას ხმაბობა? პასიონის გინდა ვალო არა? — ღმერთო ჩემო, მამასადამე, მე პასიონის მავიერ ვახალბე მომიწევია!

ცული მხისიერება

ფეთქიანი დღეებდარბული ბიჭუნა შევიდა პროფესორის სატყველთან შეხერხა დღისწი შემოიყარა და დღისწი სდუმდა.

— რაშია საქმე? — შეეკითხა ბოლოს პროფესორი.
— წამალი მინდობა, მაგრამ სახელი დამავიწყდა. იქნებ დამეხმაროთ, მახსოვს მხოლოდ ის, რომ წაწლის შემადგენლობაში შედის ნივთიერება მდიდრულინივთებიტოლენდინანდინაფტოლი.

არხმორანხი

— ან მალიკი, ნუ თუ ცოლი არ გეხსებება, რომ ყოველდღე ახე გვიან ბრუნდები ხოლმე შინ?

— მე უფრო ვარ! — საოცრად, მაშ რაღა განდაბნელდა, რომ ყოველდღე რესტორანში დაეხეტები?

მრთაში

— ნეთუ არ შეგრცხვით, როცა ქრთამად მს ზოტიო აიღეთ? — შემოცხვა, მაგრამ რას ვიზამდი, იმ სახალხანამ ამაზე მეტი არ მომცა.

ალტაჯარი

* — მოთხარი, ბებია, კუდიანები და ალქიები მართლა დაფრინავენ ცაში? — კუდიანები და ალქიები საერთოდ არ არსებობს, ზელო! — მე ეს ვიცი, ბებო, მაგრამ შენ ის მოთხარი, დაფრინავენ თუ არა?

თითქმის ნომტირანი

ხნერი კაცი ზამის სასაოხრ ტელეფონის ზარის წრიაილმა გაჰაღვდა.

— მე თქვენი მეზობელი ვარ. ერთი საერთოლი ზელო ვცხოვრობ. თქვენი ძალი განწვეტილი ყვეოთი ძილს მიღობოხის. იმედო მაქვს, რომ ბოლოს და ბოლოს თქვენ მას გააჩუმებო.

მეორე ღამეს, სამ სააოხრ ტელეფონის ზარის მეზობლის ბინაში აწკრიალდა.

— მე თქვენი მეზობელი ვარ, ერთი საერთოლი კვამით ვცხოვრობ. მე მინდა დავაზუსტო, წუხელ ღამის

სამ სააოხრ, თქვენ დამირცეო, თითქმის ჩემი ძალი განუთავებლად ვუდღეს და თქვენ ძილის სასუალებას არ ვაწუფებთ?

— დაახ, მე, — მაშ იცოდეთ, რომ მე ძალი არ შევას და, საერთოდ, არც არასოდეს შეულო.

წერილი ცოლისადმი

ან კოვალკი ზაკონანში გაემგავარა. რამდენი დღის შემდეგ მისა ცოლმა ცარწავაში შემდეგი მისაჩრის წერილი მიიღო:

„სასწავლოდ გამოიგზავნე შენი ტულუფი. ალბათ გავიცირდება, რატომ ვოხოლო შენს ტულუფს და არა ჩემსა? ძვირფასო, მე რამ მომეწერა: „გამომგზავნე ჩემი ტულუფი“, შენ წაიკითხავი „ჩემი ტულუფი“ და იფიქრებდი, რომ მე ვოხოლო გამოიგზავნე შენი ტულუფი და არა ჩემი. ამიგონე, მე ვერ „შენი ტულუფი“, ხოლო როცა შენ წაიკითხავ „შენი ტულუფი“, მაშინვე მიხვდები, რომ მე მიმდევალბაში მაქვს ჩემი ტულუფი და არა შენი ტულუფი.“

ყვეინი კალღი

— ჩემი ძალი მართლაც რომ საოცრად ყვეინი არსება.

— რატომ ამბობთ ამას? — ანა მაშ რა გუშინ დილოთ ვუბნანსე, ვაჭოთ მომიტანე-მეთოთ, იმ დილოტმა კი უვაე მომიდილა და საუზმე ვაჭოთ.

შანრამის განმარტება

თუ ერთი წინიდან გადაიწერ — ის პლაგიატია.

თუ ორი წინიდან გადაიწერ — ამას კომპილიცი ეწოდება. სამი წინიდან გადაიწერა — ეს უკვე სალოტირო დისტრატიაა. ოთხი წინიდან გადაიწერა — მეთოხე სავეინირო წარმოა.

მარგამ მსროლიანები

ღონ ალგარო დღეოდან მინ დაქრუნდა, ცოლმა შემოფრთობოთ კითხა: „წერილი წარწერა“ — დაპროლო წარწერა — მაშ დღე კარბოთ იქნება?

მეცდარი ან დაპროლო? — არა, ჩემი მოწინააღმდეგე უწინებელია.

— მამასადამე, დღეოლი არ შემდეგარა?

— შენ სცდები, დღეოლი შედგამაგრამ ჩვენ ისე უსუსტად ვისროლოთ, რომ შუა გზაზე ჩვენი ტყვეები ერთმანეთს შეებალო.

პირალი ბიგლიოტაბა

ერთხელ სამ კოვალკი დღესასწაულზე მინ სტუმრებს ელოდებოდა. წვეულების წინადღეს მას კარადიდან წინების დღე ნაწილო ვაღმოსოლოდა და სახლაც ვადაამლო. ცოლო აღშფოთდა:

— რას ხმაბობა, როგორ არა გრცხვინა? ჩვენთან ხომ ისეთი ხოლოდღური ხალხი მიდის სტუმრად, რომ არაიენ იკარებს შენი წინების მოპარვას.

— ეს ამბავი სულაც არ მამინებს, — ჩაილაპარაკა ქვარა, — მოვარის არის, რომ მათ არ იცნონ თავიანთი წინები.

როგორ უნდა მოვიტყეო?

— ეე, შელო, თუ ზრდილობიანი ბიჭი იქნები და კარგად მოიქცევი, მაშინ საბოთხში წავალო. თუ ცუდად მოიქცევი — ჩაოხებთში!

— როგორ უნდა მოვიტყეო, ბებია, რომ კინოში წაყოთ?

გარკეანის პირველ გვერდზე: პატარა მებაღე ფოტო გ. რაჭმაძისა. მე. ოთხე გვერდზე: საირმე ფოტო ო. თურქიასი და ბ. დავაძისა.

შეავარი რედაქტორი გ. ნატაროშვილი.

სარედაქციო კოლეგია: გ. ბახტაძე, თ. გოგოლაძე (პ/მე, მდივანი), ს. ღმერთიშვილი, ე. კვანციანი, ვ. კენანიძე, ა. კურსაშვილი, დ. ნოდია (მხატვარი-რედაქტორი), მ. სააკაშვილი, ი. ბაბაშა, უ. ჭავჭავიძე.

ტექნიკური დახეფაშვილი. კორექტორი ტ. თამარაძე. რედაქციის მისამართი: თბილისი, რუსთაველის პარ. № 42, III სათ. ტელ. — რედაქტორის — 99-54-56, პ/მე, მდივანი — 99-82-63, განყოფილებების — 93-28-42, 99-01-39

რედაქციაში შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდებათ. შანინ 30 კპ.

გადაეცა საწაფლად 9/VI-70 ვ. ხელმოწერილია დახატუდად 25/VI-70 ვ. ქალ. ზომა 70x108¹/₂. ფოტოკური ნახებუდ უფრც. 3. პირაბოთ ნახებუდ ფრცვილი 4,2 ტირაჟი 52.000. ფიც. № 1862. უც 10407.

Ежемесячный общественно-политический и литературно-художественный журнал «Дроша» (на грузинском языке) Издательство ЦК КП Грузии

საქ. ცეს კესი გამოცემების სტამბა, თბილისი, ლენინის ქ. № 14. Типография издательства ЦК КП Грузии, Тбилиси, ул. Ленина, 14.

ტურინის მონაწილენი მცხეთაში მარცხნიდან — მთავარი არხიტრი ლლი წე: რომე, ალექსანდრა ნიკოლაუ, ლილა ნაჭეუბია და ილია რუბცოვა

მილინკა მერლინი და ნანა ალექსანდრა

იაგოსლაველი ოსტატი მილინკა მერლინი.

მიმდინარე წლის ივნისში თბილისსა და გორში ჩატარდა ქალთა VI საერთაშორისო საქანდრაკო ტურნირი, რომელმაც დიდი ინტერესი გამოიწვია. გათამაშდა არაერთი საინტერესო პარტია. ტურნირში მონაწილეობდნენ საბჭოთა, ბულგარული, რუმინული, პოლონული და იუგოსლაველი მოჭადრაკე ქალები. პირველი ადგილი დაიჭირა რუმინელმა ოსტატმა ალექსანდრა ნიკოლაუმ.

ჩვენი ფოტოკორესპონდენტი ეწვია ტურინის მონაწილეებს რუსთაველის თეატრის მცირე დარბაზში, სადაც ტურნირი მიმდინარეობდა, ხოლო შემდეგ დასვენების დღეს, როცა ისინი მცხეთის მიმდებარე და მის ისტორიულ ძეგლებს ათვალიერებდნენ.

ფოტო თ. ბრეშვიძის.

ტურინის მსვლელობის დროს.

ანტონინა გიორგივა (ბულგარეთი) და ელენე რუბცოვა.

ალექსანდრა ნიკოლაუ (რუმინეთი) და ლილა ნაჭეუბია.

ლალი კორონინაძე.

ИНДЕКС 76056

ეროვნული
გიგლიოთეკა

